

Yeni Bir Dünya
Yeni Bir Türkiye
İçin

Büyük Buluşma

MHP

ANKARA - 2003

YENİ BİR DÜNYA

YENİ BİR TÜRKİYE

İÇİN

**BÜYÜK
BULUŞMA**

ANKARA

2003

ÖNSÖZ

Bugün dünyada meydana gelen gelişmeleri ve Türkiye'nin yaşadığı olayları birlikte değerlendirdiğimizde ülkemizin hızla bir yol ayrımına gittiğini görmekteyiz.

Türkiye 19 ve 20. yüzyıllarda yaşanan gelişmelerin gerisinde kaldığı için “sanayi çağı”na girememiş ve bu çağı geri kalmış ülkeler arasında yaşamak zorunda bırakılmıştır.

21. yüzyılda Türkiye'nin karşısına çıkan olaylar bir yönüyle Türkiye'nin varlığına yönelik tehditleri ve stratejik saldırıları ihtiva ederken bir yönüyle de Türkiye'ye bu yeni yüzyılda kendisi için kendi tarihsel kimliğine uygun yeni çıkış yolları ve yeni açılımları sunmaktadır.

Bugün Türkiye'ye egemen olan yönetim anlayışı, Türkiye'nin egemen güçler bloku ve onların eklemleştirdiği dış ilişkiler şebekesi Türkiye'nin önünü kapatan yeni yüzyılda yeni imkânlar bulmasını engelleyen, millî varlığını tehdit eden bir arayış içerisinde yönelmişlerdir.

Bu süreçte onların seçtiği yol Türkiye'nin millî varlığını, bağımsızlığını ve kimliğini tehdit eden tehlikelere açık bir yoldur. Bu anlayışı benimseyenler Türkiye'nin iki yüzyıllık geri kalmışlığını sadece bu yeni çağa taşımakla kalmayarak Türkiye'nin varlığına kastedecek bir yaklaşımı seçmişlerdir.

Türkiye sevgisini kaybetmemiş, Türkiye adının sadece bir coğrafyanın değil bir tarih ve kimlik bilincinin ifadesi olduğunu ruhunda hisseden bütün vatanseverler, başta aydınlarımız olmak üzere bu ülkenin başkentinden en ücra dağ köyüne kadar her yerinde yaşayan bütün insanlarımız, Türkiye'nin içinde yaşadığı sorunların kaynaklarını açıklayan, önümüze konulan engellerin mahiyetini ve bunların nasıl aşılacağını tartışan ve bütün açıklığıyla bir çıkış yolu öneren bu çalışmayı sizlere sunuyorum.

Bu ülkenin tarihine, bu milletin kimliğine lâ-yık yeni bir anlayışı sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu yaklaşım esas itibariyle, bugünkü hâkim uygarlık anlayışının temel problemini karşılaştığı krizleri çözme gücünün zayıflamasında görmekte ve bunun derinliklerinde yatan nedenleri ortaya koyarak, yeni bir dünya kurmak için gerekli olan yeni uygarlık anlayışına işaret etmektedir. Bir taraftan bu yeni anlayışın dayandığı ruh ve zihniyet dünyasının kendi kültür ve tarih atlasımızdaki köklerine temas edilirken, diğer taraftan ülkemizde ve toplumumuzda yaşanan krizlerin sebepleri analiz edilerek kısa ve uzun vadede yapılması gerekenler anlaşılmaktadır.

Türkiye'nin yaklaşık iki yüzyıldır yaşadığı devrevî bunalımlara son verecek köklü bir yapı değişimini başarmasının şartlarını araştıran bu çalışmada; demokratikleşme, kalkınma, millî kültür ve toplumsal gelişme gibi hususları kapsayan bir yapısal değişim stratejisinin esasları tespit edilmektedir. Bu çerçevede takip edilecek politikalar, sahip olduğumuz tarih bilinci ve uygarlık birikimi bu topraklarda yeni bir ruh yeşertecek, yeni bir Türkiye ve yeni bir dünya için büyük buluşmayı başaracaktır.

Bu ülkenin ve milletin ortak değerlerine saygı duyan, millî kimlik bilincini taşıyan herkesi siyasî tavır ve tercihleri ne olursa olsun, bu büyük buluşmada yer almaya davet ediyorum.

Dr. Devlet BAHÇELİ
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ
GENEL BAŞKANI

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	9
2. Batı Medeniyeti ve Karşı Karşıya Olduğu	
Sorunlar	17
2.1 Batı Medeniyeti Nedir?	19
2.2. Bugünkü Dünyada Neler Oluyor? ...	31
3. Türkiye Nerede Duruyor?	42
3.1. Türkiye’de Toplumsal Durum.	44
3.2. Türkiye’de Ekonomik Durum.	51
3.3. Türkiye Nereye Gidiyor?	61
3.3.1. Bugün Ne Durumdayız?	67
3.3.2. Yapılacak Bir Şey Yok mu?	76
4. Netice	
Yeni Bir Dünya ve Türkiye İçin Büyük	
Buluşma	83

1. Giriş

Bugün insanlığın içinde bulunduğu sorunları kavramaya çalışırsak ilkin, bir çağ değişiminin içerdiği manayı ve bu çerçevede medeniyetlerin içine girmiş oldukları yeni yapılanmaları tahlil etmemiz gerekmektedir. Çağ değişimi sorunu her şeyden önce zaman boyutunu aşan bir sorundur. Çağ değişiminden söz eden toplum felsefecilerinin, toplumsal gelişmenin ulaştığı aşamaları, bunların birbirlerine dönüşümünü sağlayan dinamikleri ortaya koymaya çalıştıkları bilinmektedir.

Meselenin ikinci yönü, insanlığın ulaştığı medeniyet seviyesinin iç sorunları ile ilgilidir. Burada ele alınması gereken husus, bugünkü egemen konumdaki batı medeniyetlerinin ulaştığı noktada, karşı karşıya bulunduğu hümaniter ve evrensel sorunlardır.

Üçüncü bir konu, batı dışı toplumların veya daha genel bir ifade ile, batının dışında kalan medeniyet alanlarının sahip olduğu potansiyeller, bu potansiyellerin harekete geçmesini sağlayan faktörler ve bunların bugün ulaştığı değişme çizgileri ile ilgilidir.

Dördüncü bir mesele, tarihin kaydettiği en büyük medeniyet alanlarından Türk-İslâm medeniyet birikiminin taşıdığı imkânlarla, özellikle burada Türkiye'nin özgün konumu ve içine girmiş olduğu sürecin tahlili ile ilgilidir.

Beşinci ve nihâî bir mesele ise, insanlığın ortak mirasının, ortak bir gelecek projesi yaratacak şekilde değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ile ilgilidir.

“*Türkiye'nin bugün karşı karşıya kaldığı sorunların anlaşılmasına ve anlamlandırılmasına geniş bir medeniyet projesi ve tarihsel arka plânı ile 'nasıl yaklaşabiliriz?'*

”

lanmaktadır. Bu endişe ile ortaya atacağımız tartışma konuları nihâî cevaplar olmayacağı gibi, bize bir tartışma zemini yaratacak, daha da önemlisi kendi medeniyet alanımızda hâkim olan ve ufuksuzluk duygusunu ortadan kaldıracak bir zemin teşkil edebilirler.

Şüphesiz yukarıda bahsettiğimiz sorunların her birisi sadece bizi ilgilendiren sorunlar olmaktan öteye tüm insanlığın, düşünen bütün insanların sorunlarıdır. Bunların ele alınıp incelenmesi, sadece bir insanın gücünü aşan cesamette olduğu gibi, sadece bir disiplinin boyutlarına da sığmayacak, karmaşık ve derinlikli konulardır.

Burada ortaya koymak istediğimiz çaba, Türkiye'nin bugün karşı karşıya kaldığı sorunların anlaşılmasına ve anlamlandırılmasına geniş bir medeniyet projesi ve tarihsel arka plânı ile 'nasıl yaklaşabiliriz?' endişesinden kaynak-

Eğer bir toplumun aydınları medeniyetlerinin veya toplumlarının bunalım dönemlerinde kendisine kestirme yol gösterme çabasından çok, çaresizlik ve ufuksuzluk duygusunu ortadan kaldıracak bir tartışma zemini oluşturabilirlerse, bu kaçınılmaz olarak o medeniyet veya toplumun bunalımdan çıkış yolunu bulması için önemli bir motivasyon kaynağı hâline gelecektir. Bu tür mütevazı çabalar biriktiği zaman bunalımdan çıkmak için gerekli olan hazırlıklar tamamlanmış sayılabilir.

Burada özellikle meselenin aydınlarla ilgili bir yönünü belirgin hâle getirmek veya altını çizmek istiyoruz. O da şudur, aydınların toplumsal psikolojileri, ya mevcut toplumun durumunu rasyonalize eden ideolojiler ve söylemler çerçevesinde mevcudun eleştirel bir dönüşümünü zihni olarak öngöremeyecek bir tavır takınmaları şeklinde ya da ikinci bir durum olarak, olup biten gelişmeleri mevcut zemin düzeyinde kendi bireysel fantezileri çerçevesinde algılamaktan öteye gitmemektedir. Bu durumda onların büyük bir çoğunluğu, değil içinde buldukları medeniyetin yaşadığı krizleri görmek, içinde yaşadıkları toplumun bunalımlarını dahi çoğu kere fark edebilecek bir hâlde değildir. Onlardan olsa olsa bireysel bunalımlarıyla uğraşır durumdadırlar.

Çağın ve topluma karşı sorumlu, ama her şeyden önce kendisine karşı sorumluluğunun bilincinde olan aydınların, bütün bu kategorilerin dışında çağının medeniyet sorunlarıyla olduğu kadar, kendi toplumsal çıkmazlarının yarattığı bunalımlarla da eleştirel olarak ilgilenip yabancılaşma sorununu aşacak bir özgün arayış içerisinde olmaları insanî bir

vazifedir. Böyle bir insanî özden hareketle çağımızı, medeniyetimizi ve başka medeniyetleri inceleyip insanlığın sahip olduğu imkânların açılımını projelendirdiği takdirde, aydınların her şeyden önce ahlâkî bir tavır geliştirdiklerini söyleyebiliriz. Bu yönü ile aydınların hiç olmazsa insanlığın zihnî ufuklarını, sadece zenginleştiren değil, yeni perspektiflere açan bir görevi yerine getirdiklerini ifade etmek mümkün olabilir. Esasen toplumların değişimi, sayısız faktörün yanı sıra aydınların böyle bir işlevi diğer faktörlerle birlikte belki de onların eleştirisini de yaparak ve onların dönüştürücü imkânlarını da kullanarak gerçekleştirme iddiası ile ortaya çıkabilir.

“
Bugün insanlık ciddî sorunlar ve açmazlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Savaşlar, açlıktan ölen insanlar, hızla artan dünya nüfusu ve sayıları hızla çoğalan yoksullar...

”

Burada bir gelecek projesi hazırlama sorumluluğunun bir insanlık meselesi olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Bu vurgu şüphesiz ki, en az başkaları kadar aydınları da kapsayacak bir ifadedir.

Bugün insanlık ciddî sorunlar ve açmazlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Savaşlar, açlıktan ölen insanlar, hızla artan dünya nüfusu ve sayıları hızla çoğalan yoksullar... Kitlesele ölümlere de yol açabi-

len yeni kitlesele hastalıkların yayılması vb. gibi bunlarla ilgili olarak medyada hemen her gün yeni bir habere rastlanmaktadır.

Terör, cinayetler, insan kaçakçılığı, kadın ticareti, uyuşturucu vb. yer altı sektörünün büyümesinin yanı sıra özellikle son yıllarda birçok ülkede çeşitli adlar altında ortaya çıkan, etnik ya da dinsel istismara dayalı terör ve bunun yol açtığı düşmanlık, kin psikolojisi toplumsal barışı ve istikrarı artan ölçüde tahrip etmeye devam ediyor.

Bu olayların yaşandığı dünyada, insanlık ekonomisi ve teknoloji bakımından ise büyük başarılarla imza atmış bulunmaktadır. Son yıllarda teknolojiye meydana gelen baş döndürücü gelişmeler, sınırlı sayıda da olsa belli ülkelerde ortaya çıkan refah artışının yol açtığı iyimser hava ile yukarıdaki tablo arasında ciddî ve derin çelişkiler bulunmaktadır.

Refah artışı ve teknolojik başarıların sağlandığı ülkelerde ise, toplumsal değerlerde erozyon, fuhuş, beyaz zehir kullanımındaki hızlı artışlarla birlikte terörist eğilimlerdeki yükseliş, bu toplumlar açısından bile ciddî sorunlarla karşı karşıya bulunduğu yönündeki endişelerin artmasına yol açmaktadır.

Bütün bunlar neden böyle olmaktadır?

Batı medeniyeti denilen bugün yaşadığımız dünyada hâkim konumda bulunan insanlığın, dünyanın yaşadığı bu sorunlar karşısındaki konumu nedir?

Bu sorunun muhtelif cevapları olabilir;

1. Batı medeniyeti aslında her sorunun cevabını verebilecek güçtedir denilebilir. Şüphesiz böy-

le düşünenler de vardır ve bunlar bugün için sayıları belki de çoğunlukta olanlardır. Bunlara göre batı medeniyeti sadece her soruya cevap vermekle kalmaz karşılaştığı her sorunu da çözebilir; fakat sorunların büyük çoğunluğu batı

“*Dünyadaki eşitsizliklerin, sömürünün, milletler arası gelir uçurumunun, savaş ve insan hayatını meta hâline getiren her türlü istismarın, ayrımcılığın ve benzeri uygulamaların ancak batının hegemonik üstünlüğünü sürdürmesinin sonucunda oluştuğunu ya da bununla ilgisi olduğunu bu cevap tarzı dikkate almamaktadır.*

”

tuğunu ya da bununla ilgisi olduğunu bu cevap tarzı dikkate almamaktadır.

dışı dünyadan gelmektedir. Ancak, batı dünyanın tamamına egemen olursa, bu sorunların hepsine en uygun çözüm yolunu üretebilir. Bu tarz ifadeler açık olduğu üzere batının yer yüzünde hegemonik bir üstünlük kurmakla yetinmeyip, bütün batı dışı medeniyetleri yok ederek tek bir medeniyet hâline gelmesini savunan, batı merkezli etnosentrik bir anlayışın en saldırgan hâlidir. Yine bu cevap tarzı, bir kısmına yukarıda temas edilen sorunların önemli bir bölümünün batı medeniyeti tarafından yaratıldığı gerçeğini göz ardı etmektedir. Dünyadaki eşitsizliklerin, sömürünün, milletler arası gelir uçurumunun, savaş ve insan hayatını meta hâline getiren her türlü istismarın, ayrımcılığın ve benzeri uygulamaların ancak batının hegemonik üstünlüğünü sürdürmesinin sonucunda oluş-

2. Diğer bir cevap ise şöyle verilebilir: Batı medeniyeti aslında belli sorulara cevap verebilecek, çözüm üretebilecek konumdadır. Bunu da yapmaya çalışmaktadır. Fakat bugün batının sorun çözme yeteneği ile, kendisinin şu veya bu şekilde yarattığı veya hiç dahli olmadan ortaya çıkan sorunlar karşısındaki durumu arasında çelişki vardır. Yani batının sorun çözme gücü, ortaya çıkan sorunların nicelik ve nitelik olarak gerisinde kalmıştır.

Bu cevap tarzı şüphesiz gerçeğe daha yakın olmalıdır. Bugün batı medeniyeti ortaya çıkan sorunlar karşısında çözüm üretme gücünü büyük ölçüde kaybetmiş, yahut da çözüme yöneldiği alanlar ve kullandığı yöntemler bakımından insanlığın ahlâkî ve beşerî değerleriyle çatışır hâle gelmiştir. Bugün batı medeniyetinin hâlen en büyük teknolojik atılımlarından birini savaş sektöründe gerçekleştirmesi, savaşı ve ölüm araçları endüstrilerini geliştiren politikaları benimsemesi ve bunların sonucu olarak yerkürenin birçok bölgesinde doğrudan savaşlar çıkararak, müdahale ederek bu endüstriye hayatîyet kazandırması çok ciddî ve ağırlığı artan bir insanî sorun olarak karşımızda bulunmaktadır. Bu ve benzeri sorunların batı medeniyetinin sorun çözme kabiliyetini azaltan dünya görüşü ve ahlâk anlayışı ile temellendiğini unutmamak gerekir.

3. Nihâî olarak şöyle bir cevap vermek de mümkün olabilir: Bugün batı medeniyeti çok ciddî bir ‘anlam krizi’ yaşamaktadır. Batı medeniyetinin maddî temellerde gelişmesi, insanın inanç, değer ve sembolik dünyasını zenginleştirici entelektüel yaratıcılığını artıran enerjisini kaybetmesine yol açmıştır.

Batının temelleri batı kapitalizminin oluşum biçimine kadar gitmekle beraber ortaya çıkardığı “gelişme modeli” çıkarları en üst seviyeye çıkarmak isteyen “firma davranışının” giderek insanlar içinde geçerli olan bir davranış modeli olarak görülmesi ile ilgilidir. Maddileştirilmiş bir dünya tasavvurunun yarattığı, bireylerin fedakarlık, dayanışma, paylaşım gibi değerlerden uzaklaşması bireyciliği bencil ve çıkarıcılık esasında biçimlendirmiş, bu ise her şeyden önce modern batı toplumunu insanî değerlerden uzaklaştırma noktasına götürmüştür.

Böyle bir toplumsal ilişkiler sistemi, insanlığın problemlerinin barış ve dayanışma esasında çözülmesi yaklaşımını reddettiği için, giderek insanlık kavrayışından uzaklaşıp “ben merkezli” bir yaklaşıma dönüşmüştür. Bu ise insanlık için çözüm arama yerine, kendi çıkarları için çözüm aramayı, dolayısıyla ahlâkîliği reddeden bir anlayışı hâkim hâle getirmiştir.

Burada insanlık ve ortak değerler “bizi” oluştururken, “ben” ise batıyı, batı içinde egemenlik ilişkilerini belirleyen ve denetleyen kapitalist sistemi ve kapitalist ilişkiler hiyerarşisinde yer alanlara kadar daraltılabilecek bir durumu ifade etmektedir.

Bugün batı toplumlarında yaşanan modernleşme ve post-modernizm tartışmalarının, batı medeniyetinin yaşadığı bu anlam ve zihniyet dünyası krizlerini aşmak için bir çıkış yolu arayışı olduğu söylenebilir. Peki batı toplumları buraya, bugüne nasıl geldi? Bunun kısa bir değerlendirmesini yapmak bugünkü dünyayı kavramak açısından daha fazla yardımcı olabilir.

2. Batı Medeniyeti ve Karşı Karşıya Olduğu Sorunlar

Toplum ve tarih felsefecileri genellikle medeniyetlerin gelişmesi ile ilgili incelemeler yaparlar. Bu çalışmalarda esas ilgi noktası, tarihsel gelişmelerin değişme anları ile ilgilidir. Bilindiği gibi toplum felsefeleri, büyük toplumsal değişme dalgalarının ortaya çıktığı dönemlerin ayrıntılı bir şekilde açıklamasını yapan felsefelerdir. Bu ayrıntıların içerisinde bir medeniyetin oluşma şartları, medeniyeti geliştiren dinamikler, medeniyetin başka toplumlarla ve medeniyet sahaları ile kurduğu ilişkiler ve medeniyetin kendi sahası içerisinde dönüştürdüğü kültürler ve bunlarla ilgili yeni kurumsal yapıların incelenmesi vardır. Burada bu oluşma ve kurumsallaşma dönemleri kadar oluşan bu yapıların nasıl değiştiği, başka bir ifade ile değişmeyi hazırlayan şartlar üzerinde durulur.

Toplum felsefelerine tarihsel açıdan baktığımız zaman belki de ilk olmasına rağmen en mükâmil sayılabilecek bir örnek olarak <bn-i Haldun’un tarih felsefesini görürüz. <bn-i Haldun kendi yaşadığı dönemin şartları içerisinde, yani bilimlerin gelişmediği, bilgi transferinin bugünle kıyas-

lanmasının bile mümkün olmadığı bir dönemde fevkalâde bir medeniyet analizi yaparak, medeniyetlerin ve toplumların oluşumunu ve değişme şartlarını âdeta ‘bn-i Haldun yasaları’ diyebileceğimiz bir ölçekte ortaya koymuş bir düşünürdür.

bn-i Haldun’un açtığı bu çığırın Naima ve benzeri birkaç tarihçi sayılmazsa slâm dünyasında takipçisini bulmak oldukça zordur. Bu çizgiyi esas sürdüren tarih ve toplum felsefesi geleneği batıda ortaya çıkmıştır. Bu çizginin Montesqueu’dan başlayarak Hegel’e Marx’a ve Spengler’e kadar uzanan geniş bir çevreyi kapsadığını tespit etmek mümkündür. Özellikle 20. yüzyılın sonunda bu düşünce geleneğinin en ileri temsilcilerinden birisi olan Sorokin’in önemini burada ayrıca vurgulamak durumundayız.

Sorokin’in toplum felsefecisi olmak bakımından önemi batı ve doğu kültürlerini bilen, fakat bununla kalmayıp bunları eleştirel olarak değerlendirecek bir yeteneğe sahip olmasıdır. Sorokin, çağdaş batı toplumlarının yaşadığı sorunlarla ilgili sosyolojik çalışmalara bizzat katılmış daha da ötesi kendi dönemindeki çağdaş sorunlara yönelik teorilerin içinde yetişmiş bir düşünürdür. Burada söylemek istediğimiz şey, Sorokin’in sadece bir tarih ve toplum felsefecisi olmayıp, onu tarih ve toplum felsefecisi kimliğine götüren yolun sosyolojik araştırmalara hayatiyet veren bir teorik ve pratik birikime dayanıyor olmasıdır. Bu açıdan baktığımız da onun önemi bir masa başı filozofu ya da bir gözlemci olmaktan öteye, gerçekten teorisyen bir kimliğe sahip olması ile ilgilidir.

Burada Sorokin’in felsefesi üzerinde ayrıntılı olarak duracak değiliz. Fakat onun ve benzeri çağdaş düşünürlerin batı medeniyetinin aktüel olarak karşı karşıya kaldığı sorunların tespitine yönelik söylediklerini, yaptığı açıklamaları dikkate almadan herhangi bir medeniyeti bir tarafa, bugünkü batı medeniyetini de anlamakta yetersiz kalınacağını ifade etmek gerekir.

Bu konuyla ilgili düşünceleri hatırlatarak, batı medeniyetinin genel bir gelişme seyrini ortaya koyarak, söz konusu eleştirel düşüncelerin hedefi olan problem sahasını biraz daha yakından tanımamız gerekmektedir.

2.1 Batı Medeniyeti Nedir?

Bugün batı medeniyeti denildiği zaman genel bir çerçeve olarak üzerinde mutabakat sağlanan anlayış şudur: Batı medeniyetini anlamak için tek başına batıyı anlamak yeterli değildir. batı ve doğu medeniyetleri, birbirlerine rağmen geliştikleri hâlde, biri var olmadan diğeri var olmayacağı gibi, birbirlerinin var oluşunu sağlayan şartlara karşılıklı olarak katkıda bulunan medeniyetlerdir.

Burada söylenen şey, genel anlamda batının doğu medeniyetlerinden çok sayıda unsuru kendi bünyesi içerisine katması gibi bir yönü dile getirilirken, aynı zamanda doğu medeniyetinin de muhtelif oluşum aşamalarında batıdan çok sayıda unsuru yapısına katmış olmasıdır.

“*Genel anlamda batının doğu medeniyetlerinden çok sayıda unsuru kendi bünyesi içerisine katması gibi bir yönü dile getirilirken, aynı zamanda doğu medeniyetinin de muhtelif oluşum aşamalarında batıdan çok sayıda unsuru yapısına katmış olmasıdır.*”

Mesele böyle olmakla beraber batının kendi içinde gelişimini biraz daha ayrıntılı bir şekilde incelemek, batı medeniyetinin iç dinamiklerini anlamak bakımından gerekli olduğu kadar, bugün çağdaş batı medeniyetinin sorunlarını güncel durumunu anlamak bakımından da gereklidir.

Medeniyet tarihçilerinin batı medeniyetini oluşturan aşamaları ve tarihsel dinamikleri açıklarken nerede ise mutabakat sağladıkları bazı hususlar bulunmaktadır:

Bunlardan birincisi, batı medeniyetinin Grek-Lâtin temelleri ile ilgili olduğu bilinmektedir. Başta <onya olmak üzere daha sonra Grek ve Lâtin sitemlerinde ortaya çıkan medeniyete ilişkin gelişmeler bunları Lâtincenin etkisi ile büyük bir kültürel alt yapıya kavuşturmuştur. <on-Grek etkileşiminin Lâtinlerle birleşmesi ile ortaya çıkan bu medeniyet alanı hem düşünce tarihi bakımından hem siyaset biliminin gelişmesi bakımından hem de felsefî-ahlâkî düşüncenin zenginleşip derinlik kazanması bakımından insanlığın önemli kazanımlarından birisini oluşturmaktadır. Medeniyet açısından baktığımız zaman burada birincisi, dil-düşünce zenginliği, ikincisi, siyaset kurumunun ve siyasî örgüt yapısı olarak devletin gelişmesi bakımından, üçüncüsü ise, toplumsal farklılaşma bakımından niteliksel değişmelerin ortaya çıktığı ve bunların insanlık tarihini etkileyecek önemli bir dinamizm hâline geldiğini tespit etmek mümkündür.

Batı medeniyetinin ikinci önemli bir kaynağı ise, Roma'nın hukukî ve siyasî varlığı ile ilgilidir. Roma, Grek-Lâtin medeniyet sahasında meydana gelen siyasî gelişmeleri daha ileri bir örgütlenme

biçimine dönüştürerek site yapılarından imparatorluğa taşıdığı gibi, aynı zamanda büyük bir tarımsal imparatorluğun hukukî-siyasî örgütlenmesinin gerçekleştiği bir yapı olarak da çok önemli bir aşamayı ifade etmektedir. Romanın, bu siyasî yapılanmasının dayandığı idarî ve hukukî örgütlenmenin yanında, çok büyük bir tarımsal ekonomik örgütlenmeyi ve aynı zamanda güçlü ve etkin bir askerî örgütlenmeyi bu yapılara eklemeyerek gerçekleştirdiği görülmektedir. Roma'nın gerçekleştirdiği bu unsurlar önemli bir toplumsal gelişme aşamasını tanımlamaktadır. Site toplumsal organizasyonunun çözümlenip imparatorluğa dönüştüğü bu aşamada, aynı zamanda tabii hukuk ve evrensellik ilkelerinin ön plâna çıktığını gözden kaçırmamak gerekir. Böylece batı medeniyeti Roma ile birlikte hukukîlik, evrensellik ve siyasette imparatorluk kavramlarına sahip olarak zenginleşme yönünde önemli bir başarıya adım atmıştır. Burada batının Roma ile kazandığının sadece bir içerik zenginleşmesi olmadığını, medeniyetin gelişmesi bakımından daha ileride büyük bir işlev kazanacak olan kentler arası ve ülkeler arası ticarî örgütlenmelerin gelişmesine de dikkat çekmek istiyoruz. Çünkü biliyoruz ki, ülkeler ve toplumlar arasında savaş dışı en önemli ve en etkili ilişkinin kurulduğu biçim ticarettir. Bu anlamda 'Pax Romana', yani 'Roma Barışı' esas itibarıyla toplumlar arasında böyle bir ilişkinin kurulmasının imkânlarını sağlaması bakımından önemlidir.

Üçüncü önemli bir dinamik ise, bilindiği gibi <sa ile birlikte gelen yeni din ve onun getirdiği evrensel açılamdır. Bu açılım Roma'nın siyasî ve hukukî yapısının üstünde, insanları içinden kavrayan,

yeni bir ahlâk çerçevesinde yeni bir kültür yaratan ve inanç bağları ile büyük bir coğrafyayı birbirine bağlayan bu yönü ile de belki de batı medeniyetinin diğer bütün hususiyetlerini entegre eden Hristiyanlığın yarattığı muhteva ve zenginliktir. Bu üç kaynak modern batıyı oluşturan iki önemli gelişmenin de esasını teşkil etmektedir. Bunlardan ilki, reform, Rönesans ve aydınlanmayı hazırlayan zihniyet dünyasındaki değişimler; ikincisi ise, bu değişimlerin

“*Modern batı medeniyeti, yukarıda da vurgulamaya çalıştığımız gibi büyük bir sentezin ürünüdür. Her medeniyette olduğu gibi batı medeniyeti de şüphesiz ancak sentezlerle gelişebilirdi.*”

sonunda sanayi devrimini oluşturan ekonomik, toplumsal ve siyasî gelişmelerle ‘modern batı’yı yaratan büyük değişim dalgasıdır.

Modern batı medeniyeti, yukarıda da vurgulamaya çalıştığımız gibi büyük bir sentezin ürünüdür. Her medeniyette olduğu gibi batı medeniyeti de şüphesiz ancak sentezlerle gelişebilirdi. Batı medeniyetinin sentez aşamalarını bugün okuyup anlamaya çalıştığımız zaman, birey, toplum, devlet arasındaki ilişkilerin nasıl çağdaş demokrasilere uzandığını anlayabilmemiz açısından önemli ipuçları bulabileceğimiz gibi, aynı zamanda bi-

reycilik, ekonomik girişim ve sınıfsal çelişkileri hatta sömürgeciliği ve emperyalizmi de bu sentezlerin içeriğini tahlil ederek anlayabiliriz.

Burada özellikle birey, toplum ve devlet ilişkilerinin anlaşılması bakımından Grek ve eski on geleneğinin ve Lâtin etkileşiminin rolünü gözden

uzak tutmamak gerekir. Bilindiği üzere, bu siyasî kültürün temelinde “eşit yurttaşlar ve yurttaşlık temelinde siyasî katılımın” oluşturulduğu bir ‘demokrasi’ anlayışı vardır. Bu demokrasi kavramı her ne kadar yurttaşlık hakkına sahip olmayan büyük kitleyi siyasetin dışında bırakıyorsa da, birincisi, tabii hukuk açısından eşit yurttaşlardan kurulu bir haklar öğretisine geçişi hazırlayan bir kültür olması bakımından; ikincisi, siyasete katılımı kurumlaştıran bir gelenek olması bakımından, batı medeniyet tarihinde “demokratikleşme” talebini sürekli dinamik tutmayı başarmıştır.

Bu yönü ile baktığımız zaman batının bu özelliğinin oluşumunda doğunun rolünü göz önüne getirmek durumunda kalırız. Batıda Rönesans ve reform öncesi değişimi gerçekleştiren fikir hareketi batının bu eski kaynaklarını doğu üzerinden özellikle de burada ‹slâm medeniyeti üzerinden öğrenildiğini göz önünde bulundurmamız gerekir. Yine bilindiği gibi, ‹slâm medeniyeti batıya sadece eski Grek-Lâtin düşüncesini aktarmakla kalmamış, ona kendisinin yaptığı yeni yorumları ve yeni düşünceleri de aktarma imkânı bulmuştur. Böylece batının yapacağı sentez için zengin bir kaynağın yeni problem alanlarını oluşturduğunu söylememiz mümkündür.

Bu yapının içerisinde özellikle doğu yorumunun önemli olduğunu düşünüyoruz. Çünkü, batı Orta Çağı ancak farklı kültürlerden gelen yorumlarla değişebilirdi, zira medeniyetlerin değişiminde kendi iç evrimleri kadar orada paradigma değişmesi diyebileceğimiz büyük kırılmaların yaşanabilmesi için farklı kültür kaynaklarından ve medeniyetlerin

den etkileşim yoluyla ve başka ilişkiler yoluyla yeni unsurların ya da etkilerin alınması gerekmektedir. Doğu-batı arasındaki ilişkilerin bu yönüyle de sürekli olarak düşünülmesi gerektiği açıktır.

Hristiyanlığın batı medeniyeti için çok önemli bir gelişme dinamiği olduğunu vurgulamıştık. Bu dinamiğin yarattığı etkileri şöyle açıklayabiliriz :

1. Hristiyanlık bir din olmanın ötesinde, bir kültür yaratıcı kaynak olarak, yani insanlar arasındaki ilişkileri yeni anlam ve içeriğe kavuşturarak, yeni kurumların oluşmasını sağlamıştır. Hristiyanlığın batı medeniyetine kattığı en önemli zenginliklerden birisi şüphesiz ‘insanların eşitliği’ fikridir. Buradan her ne kadar Tanrı katında eşitlik anlaşılmış olsa da ve özellikle Orta Çağın köleci gelenek içerisinden gelerek kurumlaştırdığı zümresel eşitsizliklere dayalı yapısı, bunun karşıtı bir yaklaşımı ve uygulamayı benimsemiş olsa da, ‘Tanrı karşısında eşitlik fikri’, giderek ‘insanların eşitliği’ kavramını yaratacak yolu açmıştır. Burada tabîî hukuk doktrininin doğuşunu bu çerçevede ele almak istiyoruz.

2. Hristiyanlığın yaratmış olduğu en önemli kurumların başında şüphesiz kilise gelmektedir. Kilise özellikle, başlangıçta devlet karşısında önce manevî iktidarı olmak üzere, iktidarı parçalayan dolayısıyla devletin toplum üzerinde güç yoğunlaşmasını azaltan hatta giderek o iktidarı paylaşan bir kurum hâline gelmiştir. Kilisenin, önce bir manevî güç kaynağı olarak bireylerin, inanan insanların sığınacağı bir dinsel yapı olması; arkasından tıpkı diğer dünyevî otoriteler gibi bir otorite hâline gelmesi batı’da daha sonra meydana gelecek birçok deği-

şimin de sebebini yaratacaktır. Bunda özellikle mahallî yönetimlerin veya merkezi devletleri sınırlandıran kilisenin, Orta Çağda onlar gibi bir iktidar merkezî olmasının yarattığı sorunların nasıl aşılacağı hususunu da ortaya çıkaran tartışmaları ve gelişmeleri hatırlamamız yeterli olacaktır.

3. Kilise otoritesinin kurumlaşması ile birlikte ortaya çıkan teokratik iktidar alanı, batı toplumunda yeni bir imtiyazlı toplumsal zümre yaratmakla kalmamış, teokratik düşüncenin gelişimi yoluyla düşünce sahasında bir tekel oluşmasına yol açmıştır. Özellikle düşünce özgürlüğü açısından aydınlanma ile birlikte ortaya çıkan yeni fikirlerin oluşumunda bu teokratik zümrenin baskısına karşı oluşan ‘tepkinin’ yerini gözden uzak tutmamak gerekir. Burada vurgulamak istediğimiz husus, kilisenin düşünce plânında kurduğu tekelin, niteliksel olarak bir değişim hareketinin ortaya çıkmasını zorunlu kılacak bir baskı yaratmış olmasıdır.

4. Kilisenin kurumsal yapısı, kiliseye karşı öncelikle dinî çevrelerden gelen reformist eleştirilerle birlikte değişmeye başlayınca, burada yeni dinî yorumlar kilise karşısında bireyi destekleyecek bir mahiyet kazanmaya başlamıştır. Reformu hazırlayan Luter ve Calvinist düşünceler kilisenin Tanrı ile kul arasındaki ilişkileri parçalayan ve bir dünyevî otorite olarak araya giren gü-

“ Özellikle düşünce özgürlüğü açısından aydınlanma ile birlikte ortaya çıkan yeni fikirlerin oluşumunda bu teokratik zümrenin baskısına karşı oluşan ‘tepkinin’ yerini gözden uzak tutmamak gerekir. ”

cü karşısında, bireyin Tanrı'ya karşı sorumluluğunu ön plâna çıkararak yeni yorumları ile bireyleşmeyi ve bireyciliği destekleyen bir şekilde, yeni bir anlayışın yükselmesini sağlamışlardır.

5. Din içindeki değişme, teokraziye yöneltilen eleştiri, bireyin artan önemi, manevî olarak dinî düşünce tarafından desteklenince, teokratik yorum büyük bir yara alıp dinde reform gerçekleşmeye başlamış, bu ise din dışı düşüncelerin de özgürleşmesine kapıları açmaya başlamıştır. Böylece batı toplumsal hayatında ve düşüncesinde sekülârizasyon denilen köklü bir anlayış değişikliği meydana gelmiştir.

Şüphesiz Hristiyanlığın bir din olarak daha köklü etkileri ve derin davranış kodlarına sahip olduğunu düşünmemiz gerekir. Yukarıda vurgulamaya çalıştığımız hususlar, ne Hristiyanlığın bütün özelliklerinin anlaşılmasına yönelik ne de sekülârizasyon olayının bütün boyutlarını açıklayamaya yönelik bir çabadır. Üzerinde özellikle durduğumuz husus, batıda zihnî değişimin unsurlarından birisi olarak kilisenin yerini işaret etmekten ibarettir ki; bu bile üzerinde uzun yorumların yapılabileceği geniş bir konudur. Burada sadece batı medeniyetinin kendi iç dinamiklerini işaret etmekle sınırlı bir şekilde din kurumuna bakmakla yetiniyoruz.

Batının Orta Çağdan çıkışını hazırlayan çok sayıda gelişmeden söz edilebilir. Bunların harekete geçirdiği faktörleri veya bunların meydana getirdiği yeni gelişmeleri şu şekilde tasnif etmemiz mümkün görünmektedir:

Bunlardan birincisi, boyunca feodalitenin kent hayatının batı toplumunda 17. yüzyıldan itibaren giderek güçlü bir şekilde toplumsal ve ekonomik hayatta yeniliklerin meydana gelmesini hazırlayan bir özgürlük ortamı olmasıyla ilgilidir. Batıdan kentler Orta Çağ boyunca feodalitenin merkezkaç niteliklerinden dolayı âdeta marjinal hâle gelmişlerdi. Bu özellik, bir anlamda feodal etki alanının, yani feodalitenin en alt düzeyde hissedildiği yerler olarak kentlere nispi bir özerklik kazandırmıştır. Feodalitenin kırsal merkezli bir örgütlenme modeli olmasının bundaki rolü açıktır. İşte bu hususiyetler içerisindeki batı kentleri, hem yeni fikirlerin hem de yeni toplumsal oluşumların alttan alta gelişmesine imkân sağlayan mekânlar olmuşlardır.

İkinci önemli bir gelişme kaynağı ise, bireyle ilgilidir. Bireyselleşme, yani toplum ve devlet karşısında farklı bir var oluş biçimi olarak birey ve onun hakları ancak dindeki reform hareketleri ile birlikte güçlü bir iç dinamizme sahip olmuştur. Dindeki büyük reform hareketi ile birlikte, başta kilise olmak üzere, bütün cemaatlere karşı nispi bir inanç özgürlüğü alanına sahip olan batılı birey zaman içerisinde gitgide Tanrı'ya karşı olan sorumluluğu ile, kilise karşısında sağladığı yeni konumdan kendi bireysel özgürlüklerini çıkaracak bir gelişim ortaya koymuştur. Burada batılı bireyin bu özgürlük sahasını genişletmesine imkân veren mekânın şehirlerde gelişmeye başladığını sürekli hatırlamak durumundayız.

Üçüncü önemli husus, ticaret sermayesinin şehirler arası ticaretten, başlangıçta Akdeniz bağlantılı olarak elde ettiği imkânları hızlı bir şekilde

geliştirme fırsatı bulmasıdır. Şehirlerin, kilisenin Orta Çağ feodalitesi bağlamında oluşturduğu yapıyı değiştirme imkânı bulan yeni dinî hareketlerin güçlendiği bir dönemde, ticaret sermayesi özellikle çözülmeye başlayan kırsal feodal ilişkileri hızlı bir değişime götürecek yeni fırsatlar bulmuştur. Köylerde

“*Burada şekillenen yeni bir birey tipinin, yani Tanrı'ya karşı sorumlu, cemaatlere karşı özerk birey tipinin oluşması ile ticarete üstlendiği rolü açısından ortaya çıkan gelişmeleri birlikte değerlendirdiğimizde bireyden bireyciliğe geçişin toplumsal şartlarının oluştuğunu fark edebiliriz.*

”

kapitalist hâline dönüştüğünü görürüz.

Batıda ortaya çıkan bu gelişmeler, bir başka medeniyet sahasında farklı şekilde yaşanmıştır. Bu aşama doğu ve batı ilişkilerinin tarihsel olarak yeni

üretim yapan küçük aile işletmelerini ticaret yoluyla şehirlere açan küçük tüccarlar, artık 17. yüzyıldan itibaren küçük aile işletmelerini kendi inisiyatifleriyle geliştirdikleri atölye üretimlerine dönüştürecek inisiyatif sahibi olarak tarih sahnesine çıkacaklardır. Burada şekillenen yeni bir birey tipinin, yani Tanrı'ya karşı sorumlu, cemaatlere karşı özerk birey tipinin oluşması ile ticarete üstlendiği rolü açısından ortaya çıkan gelişmeleri birlikte değerlendirdiğimizde bireyden bireyciliğe geçişin toplumsal şartlarının oluştuğunu fark edebiliriz. Bu aşama 18. yüzyıldan itibaren şehirler arası küçük ticaret sermayesinin sahibi olarak ortaya çıkan tüccarın, ticaret sermayesinden üretim sermayesine geçen bir girişimci

bir biçim alacağı bir dönemin de başlangıcı olacaktır. Batı açısından bu sorun oryantalizmin yükselmesi ve sömürgeciliğin gelişmesi; doğu toplumları açısından ise, batılılaşma sorunu olarak yaşanacaktır.

Batıda ortaya çıkan kapitalist sürecin, bir yüzüyle batı toplumlarını sanayi devrimine götürürken, diğer yüzüyle de âdeta dünyadaki toplumları ve ülkeleri gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler diye ikiye bölen gelişmeleri yarattığı bilinmektedir. Buradabatinin kapitalist gelişmesinin hikâyesini veya sanayileşmenin sorunlarını tartışacak değiliz. Üzerinde duracağımız hususlar batı medeniyetinin bu süreçten nasıl çıktığı ile ilgilidir.

Modern batı toplumu dediğimiz zaman üzerinde az çok aynı şeyleri anladığımız veya ortak bir payda olarak bahsettiğimiz hususları bir araya getirdiğimizde, batı medeniyetinin modern tezahürü ile karşı karşıyayız demektir. Bu gelişmeleri batı toplumunun kapitalistleşme süreci ile kazandığı yeni medeniyet görüntüleri olarak tanımlamak da mümkündür.

Batı toplumu tarihsel özelliklerinin ötesinde kapitalistleşme süreci içerisinde sanayi toplumu olma niteliğine ulaşmıştır. Sanayi medeniyeti bir anlamda batı medeniyetinin yeni bir aşamasını oluşturmaktadır. Sanayi toplumu dediğimiz zaman şüphesiz sanayiden meydana gelmiş bir toplumdan ziyade, sanayi etrafında örgütlenmiş sanayinin belirleyiciliği etkisinde şekillenmiş bir toplumdan bahsediyoruz demektir. Sanayi çağı ile birlikte batı toplumunun kazandığı yeni medeniyet göstergelerini şu şekilde tespit etmek mümkündür:

1. Sanayi toplumu büyük bir güç kaynağı yaratmıştır. Bu hem üretim gücünden kaynaklanan bir ekonomik imkânı ifade etmektedir hem de teknolojik devrimin sağladığı askerî ve siyasî gücü tanımlamaya yönelik bir ifadedir.

2. Sanayi çağı ile birlikte batı toplumları kitlesele üretimle birlikte hızla artan bir refah ve tüketim dönemine girmişlerdir. Bir başka söyleyişle sanayi toplumu batı medeniyetini kitlesele üretim ve kitlesele tüketim dönemine sokmuştur.

3. Sanayi toplumu ile birlikte batı medeniyetinde eşitlik ve özgürlük taleplerinin yükselmesi, örgütlü grupların ortaya çıkıp başlangıçta meslek ve sınıf esasında meydana gelen örgütlü mücadelenin giderek ideolojik ve siyasî mücadeleye dönüşmesi ile batıda yaygın bir hak ve özgürlükler döneminin başlamasını sağlayan, demokratik devrimin yaşanmasına neden olmuştur.

4. Eşitsizliklerin bütün toplumsal dönemlerde ve bütün medeniyetlerde yaygın olarak görülebildiği toplumsal sorunlar olduğu bilinmektedir. Sanayi çağı ile birlikte bu süreç başlangıçta derinleşmiş fakat özellikle refah etkisi ve demokratikleşme süreci ile birlikte sanayi toplumları hızlı bir şekilde orta tabakalaşma süreci yaşamaya başlamışlardır. Orta tabakalaşma, bir anlamda sanayi toplumlarını kendi iç mekânizmalarının işleminin de şartı hâline gelmiştir.

5. Sanayi toplumları sahip oldukları üstünlükleri ve ekonomik-siyasî gücü uluslar arası sistemin işleyiş kurallarını belirleyecek bir şekilde kullanarak bir yönü ile uluslar arası sistemi de kendi denetimlerinde işleyen bir düzen hâline getirmişlerdir.

Sanayi toplumları çağı, gerek uluslar arası sistemde gerek bizzat sanayinin yarattığı teknolojik ve ekonomik dönüşüm süreçleri ile yeni bir yapıya doğru evrilmeye başlamıştır. Bugün yaşanan olayların büyük bir çoğunluğu bu değişmelerle ilgilidir.

2.2. Bugünkü Dünyada Neler Oluyor?

Bugünkü dünyadaki gelişmeleri anlamak için, ilk olarak uluslar arası sistemde meydana gelen değişimleri veya ‘dünya sistemi’ denilen yapıdaki ilişkileri ele almak gerekir. İkinci olarak, dünyadaki ekonomik gelişmeler ve yeni trendleri kavramak; üçüncü olarak da teknolojik gelişmenin ekonomik ve siyasî sistemler üzerinde yarattığı etkilerin ‘dünya sistemi’nde meydana getirdiği etkilere bakmak gerekir.

Burada sormamız gereken soru belki de şudur: Dünya sistemi nasıl değişiyor?

Sovyetler Birliği’nin çöküşü aynı zamanda 20. yüzyılın sonu oldu denilebilir. Çünkü 20. yüzyılın belki de en önemli olaylarından birisi olan Sovyet Devrimi iki kutuplu dünya sistemini meydana getirmekle kalmamış, aynı zamanda kapitalist sistemin değişmesi, sosyalleştirilmesi yönünde de önemli bir tesir oluşturmuştur. Sovyet sisteminin çökmesi bir anlamda kapitalist sistem karşısında herhangi bir dengeleyici unsurun kalmaması ile birlikte ilk önce bir belirsizlik yaratmış, uluslar arası sistemde, başta batılı ülkeler arasındaki hiyerarşilerin yeniden düzenlenmesi gereğine yol açmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında batılı ülkeler içerisinde hegemonik üstünlüğü ele geçiren ABD,

Sovyet sistemi sonrası bu üstünlüğü dünya çapında yeniden oluşturmaya yönelmiş bulunmaktadır. ABD'nin uluslar arası sistemdeki yeni rolünün inşa süreci aynı zamanda "küreselleşme" ile de önemli ölçüde örtüşmektedir.

Bir yönü ile tarihsel olarak ekonomik-tekno- lojik gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan dinamik- lere bağlı bir süreç olan küreselleşme olgusu, diğer yönü ile ABD'nin dünya sisteminde hegemonya ilişkilerinin yeniden kurulduğu bir dönemin problemleri tamamen iç içe geçmiş bulunmaktadır.

Bu dönemde ABD'nin yeni konumunu meşru- laştıracak bir ideoloji olarak Fukuyama'nın söyle- dikleri, liberalizmin "tarihin son ideolojisi" olacağı anlamındaki tezleri ABD'nin hangi esaslarda bir yeniden üstünlük kurma çabası içerisinde olduğun- un da çerçevesi sayılabilir.

Yeni uluslar arası sistemin aktörlerini, ABD, Avrupa Birliği, Rusya, Uzak Asya ülkeleri, Çin- Hindistan, Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri, Orta Doğu ve diğer 3. Dünya konumundaki ülkeler ola- rak sıralamak mümkündür.

Bu ülkeler arasında, Avrupa Birliği (Ameri- ka'yı saymazsak. dışında güçlü ve etkili birlik oluşturmuş olanlardan söz etmek zordur. ABD ise şüphesiz bu sistemi tek başına belirleyebilecek bir fırsat ele geçirmiş bulunmaktadır.

Bu sistemin içerisinde Avrupa Birliği'nin, ABD karşısında konumunu güçlendirecek strateji- ler araması kaçınılmaz görünmektedir. Avrupa Bir- liği hem stratejik çıkarları hem de ekonomik büyü- mesini sürdürmesi bakımından bütün Avrupa kıt'a-

sında tam bir ittifak kurma arayışının yanı sıra, he- gemonik ilişkiler bağlamında kendi geleceğini ge- liştirme perspektifi olarak "«slâm dünyası ve As- ya'yı"da nüfuz alanının içerisine katmaya çalış- maktadır.

Burada Avrupa Birliği açısından Türkiye'nin konumu çok önemlidir. Avrupa ülkeleri Türkiye ile («mparatorluk döneminden kalan mücadelelerini henüz tarih olmak- la beraber bir tarafa bırakarak) ilişkilerinin yeni bir mahiyet ka- zanması gerektiği üzerinde anlaş- mış görünmektedirler. Bu anlayışa göre, Avrupa Birliği Türkiye'yi tam üyelik şartlarında birliğin eşit bir parçası olarak görmek isteme- mektedir. Bu konuda Avrupa Bir- liği çevrelerince resmî ya da yarı resmî olarak açıklanan ön şartlar ve dayatmaların açık anlamı bu- dur. Fakat Avrupa Birliği çevrele- ri takip ettikleri strateji ile, bir ta- raftan Türkiye'yi Birliğin dışında tutacakları bir yaklaşımı geliştirir- ken, diğer taraftan Türkiye'den ve Türkiye üzerinden elde etmek istediklerini de etki- li bir şekilde temin edecek bir politikayı takip et- mektedirler.

AB'nin Türkiye'yi tam üyeliğe kabul etmek istemeyişinin muhtelif şekillerde ve zamanlarda ifade edilen açık gerekçeleri bulunmaktadır. Bunla- ra kısaca bakmak gerekirse:

“ Bu sistemin içerisinde Avrupa Birliği'nin, ABD karşısında konumunu güçlendirecek stratejiler araması kaçınılmaz görünmektedir. Avrupa Birliği hem stratejik çıkarları hem de ekonomik büyümesini sürdürmesi bakımından

”

1. Türkiye nüfusu 70 milyon kadar olan bir ülkedir ve nüfus artış oranları AB üyesi ülkelerin üzerinde seyretmektedir. Daha da önemlisi Türkiye'nin nüfusunun yaklaşık % 60'ı 35 yaş ve altındaki insanlardan oluşan genç bir nüfustur. Başka bir ifade ile Avrupa genç Türkiye'yi istememektedir.

2. Türkiye Müslüman bir ülkedir. «slâm kültürü, Türklerin Avrupa'da "asimile" olmalarını engelleyen millî kimliğin bir parçası hâlinindedir.

Avrupa'lılar, birkaç kuşaktan bu tarafa Avrupa'da yaşayan Türklerin batı kimliği içinde kaybolmaları bir tarafa 3 milyondan fazla nüfusları ile Avrupa ülkelerinde ciddi bir farklı kültür olarak yaşadıklarını tecrübe etmiş bir toplumdur. Bu farklı kültürün yaşama gücünü belli bir ölçüde dinselleşmiş geleneklerden aldığını en başta bu tecrübeyi yaşayanlar bilmektedirler.

3. Türkiye tarihsel kimliği, sosyo ekonomik ve coğrafi konumu ile Avrupa açısından Birliğe maliyetinin "çok ağır" olarak görüldüğü bir ülkedir.

Bu hususları göz önüne aldığımızda Türkiye AB ve ABD'nin yayılma sahasında belli düzeyde iş birliği yapılacak fakat bu iş birliği hiçbir zaman 'geçicilik' vasfını aşmayacak bir ülkedir. Bunun sebepleri vardır.

Yukarıda vurguladığımız gibi, aktörleri ve sürecin muhatapları açısından durum farklıdır. Küreselleşmenin dinamiklerini yönetenler başta ABD olmak üzere, AB ülkeleri açısından da dünyanın yeniden şekillendirilmesinde hegemonik ilişkilerin yeniden inşasında da yeni "ilkeler" gerekmektedir.

«kinci Dünya Savaşı sonrası tamamlanan sömürgecilik, ortaya çıkan yeni "ulus devletler" dönemidir.

Her bir millî devlet sömürgeciliğe karşı ortaya konan tepkilerle kendi varlığını geliştirmek için harekete geçmiş, kalkınmanın yollarını aramaya başlamıştır. Bu her ne kadar, sanayileşmiş-gelişmiş ülkelerin 'dünya sistemi' tarafından imkânsız hâle getirilmiş olsa da, batı karşısında genel bir tavır olarak benimsenmiş bir tutumdur.

Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve küreselleşme sürecinin etkisi ile kapitalist dünya güçlerinin yeni düzen kurma çabaları açısından ulus devletler ciddi birer engel olarak görülmeye başlanmışlardır. Bu yönü ile küreselleşme sürecinde dünyadaki yeni eğilimleri tespit etmek gerekirse;

1. Küresel süreçte ABD ve AB ülkeleri bakımından ulus devletlerin varlıkları zararlı olarak görülmeye başlanmıştır.

2. Küresel pazarın oluşması açısından millî sınırlar kendilerine karşı direnmeyecek, denetlenebilir siyasî varlıklara dönüştürülmelidir.

3. Küresel kültür yaratılması, daha dolaysız bir ifade ile batı kültürünün küresel kültür olarak yayılması ve kabul ettirilmesi için millî-yerli kültürlerin tasfiye edilmesi gerekmektedir.

4. Millî kalkınma imkânlarının ortadan kaldırılıp, bunun yerine küresel aktörlerin egemen konumlarını üretecek yeni bağımlılık ilişkileri gerekmektedir.

5. Demokrasi, bağımsızlık ve eşit yurttaşlardan kurulu toplumların bireysel özgürlükleri millî varlıkları ve millî devletleri güçlendirdiği için, etnik ayrımcılık ve dinsel veya mezhepsel farklılıklara dayalı federatif yapılara yönelik yeni bir siyasî örgütlenmeye geçilmelidir.

6. Küreselleşmenin hâkim aktörleri millî orduların yerine kendi politikalarına destek verecek, çıkarlarını koruyacak “mahallî jandarmaları” ikame etme arayışına yönelmişlerdir.

7. Bütün bunları gerçekleştirmek için millî direnci oluşturan milliyetçilik karşıtı, iş birlikçi batı-

“*Batı medeniyetinin çıkarıcı ve ben merkezli dünya görüşü insanlık değerlerini tehdit etmeye yönelmiştir. Burada batı medeniyetinin dayandığı paradigmayı davranış modeli olarak kabul eden kültürel anlayışın, insanlık değerlerini tahrip etmeye başladığına dikkat çekmek gerekmektedir.*

”

yönelmiştir. Burada batı medeniyetinin dayandığı paradigmayı davranış modeli olarak kabul eden kültürel anlayışın, insanlık değerlerini tahrip etme-

cılık anlayışlarını veya etnik ayrımcılıkları teşvik edecek bir ideolojik söylem içerisine girmişlerdir.

Bütün bu hususlar netice olarak şunu ortaya koymaktadır ki, küresel süreci kendi hâkimiyet ilişkilerini yeniden inşa etmek için fırsat olarak değerlendiren ülkeler, en başta barış ve adalet karşıtı bir anlayışı temsil etmektedirler. Güç ilişkileri üzerinde yükselen ve dünyada var olan kültürel birikimleri ve millî varlıkları kendi etno-merkezli bakış açısından değerlendiren bu güçler, aslında batı medeniyetinin ciddi bir sorunla karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Batı medeniyetinin çıkarıcı ve ben merkezli dünya görüşü insanlık değerlerini tehdit etmeye

ye başladığına dikkat çekmek gerekmektedir. Bunun yaratacağı sorunları şu şekilde işaret edebiliriz:

1. Çıkar öncelikli bir dünya görüşü, insanları amansız bir rekabete, bazen de şiddete ve savaşa yöneltmektedir.

2. Madde esasında oluşmuş bir dünya tasavvuru tabiatı ve çevreyi bir değer olarak görmeyip hunharca kirletmekte, özellikle tarihî ve tabîî çevrenin yok olmasına yol açmaktadır.

3. Gelişmiş ülkelerin yoksulluğun küresel ölçekte artması karşısında gösterdikleri duyarsız tavır, açlık ve kıtlıktan kaynaklanan kitlesel hastalıkların bir tehdit oluşturması tehlikesini gündeme getirmektedir.

4. Başta Birleşmiş Milletler olmak üzere, milletler arası hukuk ve ahlâk, küresel aktörlerin hükmetme anlayışı içerisinde hızlı bir şekilde anlamını kaybetmekte, insanlık ölçeğinde “meşruiyet krizi” yaşanmaktadır.

5. Millî devlet ve kültürlerle karşı yürütülen “tek medeniyet” projesi, yani batı medeniyetini hâkim kılma yaklaşımı, farklı kültürlerin insanlık için sağladığı renkliliği ve dayanışma imkânını, birlikte yaşama şansını yok ederek insanlığın birikimini tehdit eden bir konuma yükselmektedir.

Dünyadaki gelişmeleri, batı medeniyetinin karşı karşıya bulunduğu sorunların genel bir çerçevesini çizmeye çalıştıktan sonra, bu medeniyetle yoğun ilişki içerisinde bulunan, fakat tarihi ve kimliği ile farklı bir konumda olan Türkiye’nin durumunu tespit etmeye çalışalım.

21. yüzyılın ilk yarısını yaşadığımız zaman diliminde dünyada küreselleşme diye anılan tartışmaların milletler arası yansımada ortaya çıkan açık bir gerçek olarak yeni(den) bir hegemonik ilişkiler döneminin başladığını vurgulamıştık.

Amerika Birleşik Devletleri'nin 20. yüzyılı hâkim güç olarak bitirmesi, bu yüzyılın başında yaşadığı 11 Eylül saldırısı ile sarsılmış olmasına rağmen, uluslar arası düzeyde, küresel dinamiklerin üzerinde en fazla belirleme gücüne sahip bir ülke olarak son Irak Savaşı'ndan da çıkmayı becermiştir. ABD'nin bu belirleyiciliğinin kaynaklarına baktığımız zaman;

* ABD, dünyanın en iyi yetişmiş iş gücüne ve elde ettiği beyin göçüyle de bu imkânı zenginleştirmeye devam etmektedir.

* Dünyanın en fazla teknoloji üretimi yapan, teknoloji enstitüleri ve merkezleri olan ülkedir. Bir bakıma beyin gücü üretiminin denetimini elinde tutmaktadır.

* Dünyanın en önemli üniversitelerinde bilgi üretimi tekeline sahiptir.

* ABD, ekonomik üretim açısından dünyanın en büyük üretim gücüne sahiptir.

* ABD, dünyanın en güçlü ve yıkıcı savaş teknolojisine ve ordusuna sahiptir.

* ABD, dünyanın en çok deniz aşırı yatırım yapan işletmelerinin toplandığı ülkedir.

Bu listeyi daha da uzatmak mümkündür. Bugünlerde ABD hâkimiyetinin sonuna gelindiği, bu

ülke ekonomisinin bir çıkmaz içinde olduğunu söyleyenlerin sayısı artmaktadır. Buna rağmen ABD hâkimiyetinin devam ettiğini veya yayılmasının sürdüğünü ifade edenler de vardır. Bu hususu tartışma konumuzun dışında olduğu için bir tarafa bırakarak şunu söyleyebiliriz ki, ABD, küreselleşme sürecinin dinamikleri ile 'dünya imparatorluğu' kurma yolunda politikalarını yeniden biçimlendirmeye çalışmaktadır.

Küreselleşme dinamiklerini belirlersek, ABD ve AB gibi siyasî güç merkezlerinin bu süreçteki konumlarını daha iyi değerlendirebiliriz. Bugün teknolojinin hızlı değişimi ve sermayenin hareketliliği, dünyada benzer siyasî/kültürel ilişkiler kurulmasını, bir anlamda dünyanın siyasî/kültürel bakımından birörnekleştirmesi talebini ortaya çıkarmıştır.

Milletler arası sermaye hareketleri teknoloji transferi ve malların dünya pazarlarındaki hareketlerini yöneten, denetleyen merkezler için dünyada daha güvenilir ve daha denetlenebilir pazar ve yatırım alanlarının bulunması ihtiyaç hâline getirmiştir. Demek ki küreselleşme rüzgârının önemli motivasyonları vardır:

1. Milletler arası sermayenin bütün yerkürede kendi dolaşım ve iş şartlarını benzeştirme ve istikrar içinde yapacağı bir hâle dönüştürme beklentisi,

2. Teknoloji transferinin kolaylaştırılması ve benzer idari yapı ve mevzuatlar gerçekleştirilerek teknoloji üretiminin sürdürülebilirliğini sağlayacak bir talebin bütün yerküreyi düzenleme beklentisi,

3. Tüketim kalıplarının tek tipleştirilerek dünya ölçeğinde ortak bir tüketim kültürünün oluşturulması beklentisi,

4. Küresel ölçekte bütün bu gelişmeleri düzenleyecek kuralları ve düzenlemeleri gerçekleştirecek siyasî yapılar oluşturmak ve dünya sisteminin istikrar içerisinde işleyişini-denetimini sağlayacak ‘ulus üstü’ organizasyonlara gitmek.

Küreselleşme dinamikleri dediğimiz bu hususların, sanayi toplumlarının 20. yüzyıl boyunca olgunlaşma sürecinde meydana getirdikleri ve sanayi sonrası toplumsal yapıya dönüşüm sancılarının yaşandığı bir aşamada ortaya çıktıklarına dikkat çekmek gerekir. Nitekim “sanayi sonrası toplum” tartışmalarının yükseldiği dönemle, küreselleşme tartışmalarının yükselişi arasında da paralellikler vardır.

Küresel sürecin gelişimini etkileyen teknolojik sebepleri ise, birincisi iletişim teknolojilerinde meydana gelen değişimler, ikincisi üretim teknolojilerinde meydana gelen değişimler, üçüncüsü ulaştırma teknolojilerinde meydana gelen değişimler olarak tespit etmek mümkündür.

Teknolojinin kendi iç dinamiklerinin bu gelişmeleri yönlendiren bir boyutunun olduğu ortadadır. Esas itibarıyla teknolojiye meydana gelen bu değişimleri ekonomik/siyasî yapılarda ortaya çıkan değişim dalgaları ile birlikte değerlendirmek gerekir.

Teknolojik değişimin kaynaklarının başında bilimsel bilginin yoğunlaşması, bilgi transferinin artması, teknik buluş ve uygulamaları kolaylaştıran

araçların, ortamların yaygınlaştırılması gelmektedir. Özellikle üretim teknolojilerinde küçük ölçekli endüstriler, esnek üretim sisteminin yaygınlaşması ve bunların sağladığı avantajlar, teknolojik değişimin hızını artırmış, bu ise teknoloji transferindeki engellerin önünü açacak bir değişim kaynağı hâline gelmiştir. Söz konusu olan, bu sürecin, dünya çapında üretim, ulaşım, iletişim teknolojilerinde etkisinin ortaya çıkması ve küresel dinamizme dönüşmesidir.

Kısaca ifade etmek gerekirse, bugün yerkürede sanayi sonrası teknolojilere ulaşmış olan ülkelere, başta ABD olmak üzere küresel dinamiklerini hazırlayan faktörler arasında, teknolojiye yaşananların yanı sıra siyasî yapıların da rolü büyüktür. Bu güç merkezleri, küresel dinamikleri denetledikleri ölçüde dünya üzerinde nüfuz bölgeleri elde etmekte, küreselleşme bu ülkelerin nüfuz alanlarına göre yerkürede yeni düzenlemeler yapmak politikası hâline dönüşmektedir.

“ Türkiye'nin, bin yıldır yaşadığı bu coğrafyada, «mparatorluk birikimi ile dayandığı tarihsel, kültürel ve stratejik imkân ve zorlukları göz ardı ederek “küresel çekim gücüne” kapılıp gittiğinde bir varlık gösteremeyeceği açıktır.

”
çabası içerisine girmekten geçmektedir.

Türkiye kendi bölgesinde ekonomik ittifaklar, kültürel ve siyasî dayanışma zeminleri, barış konferansları düzenleyerek küreselleşmenin yarattığı olumsuzluklara karşı söz gelimi, küresel yoksulluk, küresel adaletsizlik gibi insanlığı tahrif eden olumsuzluklara karşı yeni bir evrensel misyon üstlenebilir.

3. Türkiye Nerede Duruyor?

Küreselleşme tartışmalarıyla birlikte yeni egemenlik biçimlerinin yaşandığı bir süreçte Türkiye'nin, bin yıldır yaşadığı bu coğrafyada, «mparatorluk birikimi ile dayandığı tarihsel, kültürel ve stratejik imkân ve zorlukları göz ardı ederek “küresel çekim gücüne” kapılıp gittiğinde bir varlık gösteremeyeceği açıktır.

Burada Türkiye'ye düşen, küresel dinamikleri hesaba katarak kendi var oluşunun kaynakları ve birikimleri ile, bu yeni dinamikler arasında bir sentez yaratma

Türkiye kendi kültürel ve tarihî stratejisini hesaba katmayan pasif veya uydu konuma kaydığı takdirde, küresel güçlerin hesaplarının kesiştiği noktada “varlığı” tehdit altına girebilecek bir noktada bulunmaktadır. Buna asla müsaade edilmeyerek, ABD ve AB ile ilişkiler bu duyarlılık ve bakış açısıyla yeniden ele alınmalıdır.

Türkiye'nin içinde bulunduğumuz yüzyılda böyle bir misyonu üstlenecek kadroları, kararlılığı ve dünya görüşünü kazanması, büyük ölçüde Türkiye'nin geleceğine sahip çıkması anlamına gelecektir.

Ülkemizin bugünkü konumu ve durumu ise böyle noktanın çok uzağındadır. Peki, bugün içinde bulunduğumuz şartlar neyi, nereyi göstermektedir?

Türkiye yaklaşık üç buçuk yıl süren uzun bir koalisyon hükûmetinden sonra erken seçim kararını alarak seçimlere gitmiştir. «ki binli yılların, yani 21. yüzyılın ilk iki yılının sonunda Meclisi yenileyerek seçimlerden çıkmıştır.

Demokrasi tarihimizin yaşanan en uzun ve istikrarlı koalisyon hükûmeti olan 57. Hükûmet dönemi birçok bakımdan Türkiye için zorlu bir dönem olma niteliğini taşımaktadır.

Cumhuriyet tarihinin en büyük deprem felâketleri bu dönemde yaşandığı gibi, yine en büyük ekonomik kriz de 57. Hükûmet döneminde ortaya çıkmıştır.

Deprem bu iktidarın devrinde yaşanması şüphesiz koalisyon hükûmeti açısından büyük bir talihsizliktir. Fakat ekonomik krizin sadece bir talihsizlik olmadığı ortadadır. Zira deprem gibi bü-

yük tabiat olaylarında kontrol tabiat güçlerinin elindedir. Onlara karşı ancak şehirler kurulurken, inşaatlar yapılırken yani bir ‘hükûmetin ömrü’ nün çok ötesinde geniş bir zaman dilimi içerisinde birtakım teknikler vasıtasıyla tedbirler alınabilirdi. Yani tabiat olayları karşısında hükûmetlerin yapacakları, olayların yarattığı etkilerin olumsuz neticelerini önleyebilecek tedbirler olarak tabiat olaylarının vereceği zararları azaltmak veya sınırlandırmakla ilgilidir.

Ekonomik kriz gibi önemli sosyal olaylar ise adı üzerinde tabiat olaylarından farklıdır. Onların hem ortaya çıkmaması için tedbirler almak hem de yönetilmesi ve etkisinin yok edilmesi mümkündür.

Türkiye’de “ekonomik kriz”in ayrı bir siyasî öneminin olduğu seçim sonuçlarında da ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan “ekonomik krizin” oluşum nedenleri, yapısal sorunların aşılması bakımından, tahlil edilip üzerinde durulmasını gerekli kıldığı gibi, krizin daha sonraki siyasî şartlar üzerindeki etkisinin anlaşılması açısından da önemlidir. Bunun, seçimleri ve sonrasını etkileyecek belli başlı faktörlerden birisi hâline gelmiş olması, şüphesiz daha da dikkatle ele alınmasını zarurî hâle getirmiştir.

Burada “ekonomik krizin”, mevcut siyasî konjonktürün oluşmasındaki rolünü anlayabilmemiz için, yapısal boyutları öncelikle ele almamız gerektiğini belirtmek durumundayız.

3.1. Türkiye’de Toplumsal Durum

Türkiye’nin toplumsal/siyasî hayatına yön veren yapısal faktörler tahmin edileceği gibi çok kar-

maşıktır. Bunların karmaşık olması tahlil edilemeyeceği anlamına gelmez. Sadece, yapılacak her tahlilin belli varsayımlar altında kısmî birer gerçeklik taşıdığını vurgulamak bakımından önemlidir.

Bilindiği üzere, Türkiye’de, siyasî partilerin oturduğu siyasî ideolojiler bağlamındaki siyasî bölünmelerin temel eksenini kültürel olarak Batıda ise bunun ekonomik, toplumsal ayrımcılık veya sınıf eksenlerinde ortaya çıktığı bilinmektedir.

Türk milletinin, bir imparatorluk kaybederek yaşadığı batılılaşma/Avrupalılaşma tecrübesi, kaçınılmaz olarak Türkiye’de batıcı bir siyasî elitin oluşmasına ve bunların sahip oldukları ekonomik ve siyasî nüfuz sayesinde giderek genişleyen bir etki alanı kazanmasına yol açmıştır. Bu siyasî etki alanını oluşturan toplumsal gruplara baktığımız zaman bunların etkisinin derinliğini veya gücünü tahmin etmek zor olmayacaktır.

Geleneksel olarak Türkiye’nin batılılaşması gerektiğini savunan grubun başında siyasî elitler gelmektedir. Siyasî elitler, esas itibarıyla güçlerini işgal ettikleri üst düzey statülerden almaktadırlar.

İmparatorluk Türkiye’sinde çoğu devşirme bürokrasi geleneğinden gelen siyasî bürokratlar, Cumhuriyet döneminde daha da çeşitlenerek, sosyal köken itibarıyla daha geniş halk kesimlerinden eğitim yoluyla, kendi zümresel dinamikleri ile âdetta “devşirilerek” büyüyen bir toplumsal-siyasî kategori dönüşmüştür.

İmparatorluğunu kaybetmiş bir milletin yönetici zümrelerinden gelen siyasî bürokratlar, İmpara-

torluğun son döneminden itibaren batı karşısında uğranılan tarihî yenilgiyi aşmak için ‘batı gibi olmayı’, ‘batıya benzemeyi’ esas alan “batılılaşma” anlayışına sahip olmuşlardır.

Kısaca temas etmek gerekirse bu anlayış, esas itibariyle modernleşme anlayışını oluşturan iki temel dinamiği yani, “sanayi devrimini” ve “demokratik dönüşümü” kavrayacak zihnî ve entelektüel birikime sahip değildir. Bu anlayışın sahiplerinin en

“*Tanzimatçı - batılılaşma anlayışının Atatürk’ten sonra duruma egemen olması ile birlikte olaylar giderek batılılaşma-Avrupalılaşma tarzında eski Tanzimatçı anlayışta gelişmiştir.*”

büyük problemleri belki de buradan kaynaklanıyordu. Zira bu zümre Türk siyasî hayatında Tanzimat’tan bu tarafa giderek artan bir ağırlık kazanmış olsa da, bu yetersizlikten dolayı Türkiye’yi modernleşmeye taşımakta başarısız kalmıştır.

Millî Mücadele’de aydınlarının büyük bir kısmını kaybetmiş olmanın, ülkenin savaşı kazanmış olmasına rağmen millî bağımsızlığı, ekonomik ve siyasî başarılarla dönüştürmekte yetersiz kalınmasında rolü büyük olmuştur.

Mustafa Kemal Atatürk batıya karşı kazanılan Millî Bağımsızlık Savaşı’nın ekonomide, siyasî ve toplumsal alanlarda devam ettirilerek köklü reformlarla taçlandırmak istemiş olmasına rağmen, siyasî elitlerin yetersizliği ve Tanzimatçı - batılılaşma anlayışının Atatürk’ten sonra duruma egemen olması ile birlikte olaylar giderek batılılaşma-Avrupalılaşma tarzında eski Tanzimatçı anlayışta gelişmiştir.

Millî Mücadele’de milletle kurulan “Müdafaa-i Hukuk” ve “Kuva-yi Milliye ruhu” ittifakının yerini halkın değerlerine karşı, Türk kültürünün tasfiyesine yönelik politikalar almaya başlamıştır. Bu sürecin sonuna gelindiğinde baskıcı tek parti rejiminin yarattığı sosyal ve ekonomik tablonun belli başlı özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Türkiye verimsiz tarım işletmeciliğine dayanan köylünün egemen olduğu bir ekonomik yapıya sahiptir.

2. Ekonomik sanayileşmenin temelleri olan yol ve enerji yatırımları başta olmak üzere alt yapı bakımından çok geri durumdadır.

3. İmparatorluk bakıyesi yapıda devam eden milletleşme sürecini destekleyecek millî eğitim ve kültür politikaları yerine, batılı kültür ve yabancılaşmaya hizmet eden politikalar takip edilerek, milletleşme sürecini zaafa uğratacak, sosyokültürel yapıda bütünleşmeyi önleyici, yerli değerlere karşı çatışma alanları oluşturulmuştur.

4. Siyasette egemen olan siyasî elitler ekonomide devlet eliyle desteklenen “devletçi kapitalizmin” oluşmasını sağlamışlar ve zaman içinde onlarla organik ilişki içerisine girmişlerdir.

5. Siyasî alanda bir baskı rejimi ve özgürlüklerin gelişmediği bir manzara söz konusu olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyada Nazizm ve faşizm gibi rejimlere karşı duyulan tepki demokratik değerlerin ön plâna çıkmasına sebep olmuştu. Bu bağlamda Sovyet Rusya’nın Türkiye’den Kars, Ardahan ve Boğazları istemesi, Türkiye’nin batı it-

tifakı ile ilişkilerini zorunlu hâle getiren faktörlerdir. Böylece dış dinamikler de, tek parti rejiminin sürdürülmesini imkânsız hâle getiren bir konjonktür yaratmıştı.

Türkiye 1950 seçimlerinden itibaren demokratikleşme adımlarının ilk somut neticelerini yaşamaya başlamıştır.

Demokrat Partiyi kuranlar daha önceki “egemen blok”tan gelmiş olmalarına rağmen halkla ittifak yaparak kendilerini iktidara taşıyacak yolu açmışlardır. Demokrat Parti iktidarı birçok açıdan Türkiye’de köklü değişmelerin başlangıcını teşkil etmesine rağmen, “egemen blok”u oluşturan “siyasî elitler” ve “devletçi kapitalistler” gibi iki güç odağının iktidarını sınırlandıramamışlardır. Bu belki de Demokrat Partinin sonunu hazırlayan 27 Mayıs Darbesi’nin en önemli sebeplerinden biridir.

Askerî darbeler, Türkiye’de toplumsal olarak ortaya çıkan taleplerin meşruiyet içerisinde siyasîleşerek devlete girdi sağlamasını engelleyen, normal demokratik mekanizmanın işleyişinin temelini teşkil eden süreci engelleyen bir geleneği oluşturmuşlardır. Bu durum toplumsal açıdan ülkenin kendi iç dinamiklerini harekete geçirerek sağlıklı bir modernleşme sürecinin tamamlanmasını mümkün kılacak gelişmelerin de önlenmesi anlamına gelmektedir.

1960-70’li yıllar “egemen blok” içinde yer alan unsurlar, uygulanan politikalarla yarattığı kültürel tahrip özellikle başta gençler olmak üzere toplumun muhtelif kesimlerinde “değer krizine” yol açmıştır.

Takip edilen batıcı-Avrupacı politikalar millî kültürü, geleneksel değerleri tahrip ettikçe yeni kültürel değerler ikame edilmesi imkânı olmadığından Türkiye’de yaşanan hızlı sosyal yapı değişmeleri içerisinde başta gençler olmak üzere toplumda ciddi bir kültür bunalımı yaşanmıştır. Bu ise kutuplaşmaları kolaylaştırmış, Sovyet yayılma ideolojisi olarak 1960-70’li yıllarda sosyalizmin siyasî gücünün Türkiye’ye ihracını kolaylaştırmıştır.

Bu yıllarda yaşanan çeşitli siyasî olaylar, çatışma ve terör, 1970’lerin sonuna kadar Türkiye’nin gelişmesinin önünde ciddi bir engel teşkil etmiştir. Bu sağ-sol kutuplaşmasında Sovyetler Birliği’nin ideolojik etkisi olmasına rağmen, bu etkiyi büyük ölçüde Türkiye’yi istikrarsızlaştırmak isteyen ‘batılı istihbarat’ örgütlerinin yönlendirdikleri bugün ortaya çıkmış bulunmaktadır. Burada meselenin tarihçesine girmeden bir tahlil yapmak açısından faydalı olabilecek tespitlerin altını çizmek gerekir.

1950’li yıllara kadar egemen olan siyasî elitler, Türk modernleşmesini sağlayacak iki büyük dönüşümü gerçekleştirememiş olsalar da ‘devletçi/batılılaşmacı’ politikalar iki önemli netice yaratmışlardır. Bunlardan ilki devletçiliğin desteklediği bir kapitalist kesim; ikincisi ise, giderek yerli kültürel değerlere yabancılaşmış batılılaşma politikalarının ürünü olan imparatorlukta Levanten kültürden etkilenmiş yerli ‘batıcı elitlerin’ güçlenmiş olmasıdır.

Özellikle 1950’lerden itibaren ekonomide takip edilen kısmî ‘liberalleşme’ politikaları ile tüketim ve hayat tarzı olarak batı referansları ile hareket

eden bu kesim devletçi politikalarla beslenen kapitalist girişimci gruplarla eklemleşmiş, böylece yeni bir toplumsal tabaka biçimlenmeye başlamıştır.

1950'lerden 1980'lere kadar izlenen kalkınma siyaseti, "stratejik plânlama" yerine, genel olarak yerli girişimciye inisiyatif tanıyan ve devletin konjoktürel ihtiyaçlarına öncelik veren bir plânlama anlayışına dayandığı için Türkiye kalkınma bakımından bazı atılımlar yapmış olsa da, alt yapı temelinde ve üretim sisteminde tarımın egemen olduğu toplumsal yapıya dönüştürememiş bulunmaktadır. Bunun iki önemli sebebinden söz edilebilir: Birincisi, Türk kapitalist girişimcisi sermaye birikimini kamu kaynaklarına dayalı olarak elde etmektedir, fakat kamu yanlı politikalar tespit ettiği hem yatırımlar verimsiz olmuş hem de bu yanlı politikaları savunan, onlardan çıkar elde eden bir özel sermaye yapılanması ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, Türk kapitalizmi kamu kaynaklarından transfer edilen rantlarla büyürken, bu kaynakların verimsizliğini teşvik eden politikaların değiştirilmesini talep edememiştir. İkinci önemli husus ise, kâr oranları yüksek, ithal ikamesi avantajları ile yabancı lisans veya patentle kurulan montaj sanayiinin yapısı ile ilgilidir.

Türk kapitalizminin stratejik bir plân disipliniinden uzak, kısa dönemde kâr elde etmeyi hedefleyen bu yaklaşımı, Türkiye'de sanayileşmeyi bir çıkmaza sokmuş; bütün teşviklere, desteklere ve dış borçlanmalara rağmen Türkiye maalesef sanayileşmesini ileri bir aşamaya taşıyamamıştır.

Böylece 1980 sonrası liberalizasyonu giderek Türkiye'de kârlılık oranı yüksek, büyük bir çoğun-

luğu kamu kaynaklarına dayalı bir büyümeyi esas alan kapitalist gelişme modelini yaygın hâle getirmiştir. 1980'lerde ithal ikamesi modelinin tedricen terk edilmesi ile birlikte Türkiye'deki büyük kapitalistler daha fazla yabancı ortaklığa dayalı işletmelerini tekel konumuna dönüştürecek, yeni bir yapılanmaya gitmişlerdir. Takip edilen liberalizasyon politikaları ile büyük kapitalist işletmelerin bu değişimi, birbirini destekleyecek bir şekilde geliştirmiştir.

Özellikle 1996'dan sonra "Gümrük Birliği" anlaşması bu süreçte tam anlamıyla bir sıçrama yaratarak büyük sermaye gruplarının Avrupa merkezli sermaye tarafından denetlenebilecek bir yapıyı kurmaya, veya böyle bir ittifaka yönelmiş, yerli tekelci sermayeyi dışa bağımlı ortaklıklar hâline dönüştürmüştür. Burada bilhassa "mümessil firmaların" tamamen yabancı işletmelerin çıkarlarının takipçisi rolünü üstlenen bir durum içinde oldukları görülmektedir.

Böylece, Türk ekonomisinde yerli sanayiye karşı 'mümessiller' ve 'yerli tekeller' tarafından oluşturulan büyük sermayenin geniş bir ekonomik egemenlik alanı ortaya çıkmıştır.

3.2. Türkiye'de Ekonomik Durum

Türkiye'nin toplumsal gelişiminde ülkeyi modern bir toplum hâline dönüştürecek dinamizmi yaratamayan 'egemen blok' adını verdiğimiz siyasî elitler ve tekelci kapitalistlerin oluşturduğu yapı-

“ Böylece, Türk ekonomisinde yerli sanayiye karşı 'mümessiller' ve 'yerli tekeller' tarafından oluşturulan büyük sermayenin geniş bir ekonomik egemenlik alanı ortaya çıkmıştır. ”

yı, kısaca bu ekonomik/siyasî güç merkezini yukarıda işaret edilen hususların ışığında şöyle tanımlayabiliriz:

1. Siyasî bürokrasi: Bu zümrenin imparatorluktan bu tarafa egemen konumunu sürdürdüğü görülmektedir. Cumhuriyet döneminde gerçek hukuk devleti ve demokratikleşme yönünde siyasî süreç tamamlanamadığı için, siyasî bürokratlar devlet memurları oldukları hâlde, devleti ideolojik ve siyasî egemenlik aracı olarak kullanacak bir statü elde etmişlerdir.

Bunların toplum karşısında devleti bir araç olarak kullanmaları, halkla aralarındaki çatışmanın kültürel alanda açığa çıkmasına yol açmıştır. Egemen blok, batılı hayat tarzını ve batılı kültür ürünlerini, devletin ideolojik araçlarına dayanarak yaygınlaştıracak politikalara dönüştürmüştür. Böylece siyasî bürokrasi, ideolojik olarak batılı hayat tarzını benimseyen bir söyleme sahip olmakla beraber, batının temellerini oluşturan dinamiklere karşı, hatta onların oluşumuna fırsat vermeyen bir rol oynamaktadır.

2. Tekelci büyük sermaye: Bu kesim devletçi ekonomik politikaların sonucu olduğu için özelleştirme ve serbest piyasayı kamu kaynaklarının “tekel rantı” çerçevesinde sürekli kendisine yöneltilmesi şeklinde anlayan, rekabet ve verimlilik kavramlarından uzak bir yaklaşımı benimsemiştir.

Bu kesimler, 1980'lere kadar devletçi ekonomi çerçevesinde kazandıkları konumu, bu tarihten sonra dış ortaklıklara ağırlık vererek sürdürme eğilimine girmişlerdir. Dolayısıyla yabancı sermayenin tekel piyasasındaki tekelci-ortakları olarak yük-

sek kârlarla iş yapmalarına imkân veren bir ekonomik politika yaklaşımını sürekli olarak talep etmektedirler.

3. Kentli orta tabakalar: Bu grup profesyonel olarak özel ve kamuda çalışan, bağımsız ve modern mesleklerden oluşan bir kesimden oluşmaktadır. Hayat tarzı olarak batılılaşma eksenindeki siyasetlerin yarattığı hayat tarzını benimseme eğilimli ve yukarıda bahsettiğimiz egemen blokun sosyal desteğini oluşturan bir kesimdir. Büyük ölçüde yaşadıkları hayat tarzının varlığını egemen blokun konumuna bağlı olduğunun farkındadırlar.

Yukarıda kısaca tanımlamaya çalıştığımız bu egemen blok ve unsurları Türk ekonomisinin temel politikalarının belirleyicilerini oluşturmaktadır. Bunların takip ettiği ekonomik politikalar bir ‘sermaye birikimi modeline’ dayalıdır. Bu politikalar, nüfusu 1990'larda 60 milyona, 2000'li yılların başında ise 70 milyona ulaşan ülkeyi sanayi devrimine taşıyabilecek politikalar değildir.

1970'lere kadar “ithal ikamesi modeli” çerçevesinde yüksek gümrük duvarları ile korunan büyük sermayenin, stratejik plânlarla oluşturabilecek sanayileşme politikalarına yöneltilememiş olması, bu grubun elde ettiği kârların ülke kaynaklarını verimli işleterek, rekabet içinde gelişmesini temin edecek “rekabetçi piyasa ekonomisi”ne geçişini de engellemiştir. Yüksek kârlar elde eden fakat bu kazancını yeniden üretime sokarak kalkınmayı sağlayacak bir dinamizmi yaratamayan bu girişimci sınıfın tekelci konumu, küçük ve orta ölçekli işletmeler üzerinde son yıllarda artan bir baskı yaratmıştır. Bu ise yerli sanayinin gelişmesini engellemiş, Türkiye'nin önünü kapatmıştır.

Bu durum, Türkiye’de giderek toplumsal sorunların birikmesine yol açmış, ülkenin yaşadığı toplumsal değişme taleplerini karşılamayan ekonomik ve siyasî yapı büyük gerilimler yaşamaya başlamıştır.

1970’li yılların sonlarında ortaya çıkan yüksek enflasyon, 1980’lerin ikinci yarısından itibaren terk edilen “ithal ikamesi” politikalarının yerini alan bir sermaye birikimi modeli hâline gelmiştir. Enflasyonist büyüme modeli, zaten gelir dağılımı bozuk olan yapıda toplumsal dengeleri iyice altüst etmiştir. Nüfusun en yüksek gelir grubunu oluşturan ailelerin %20’si yani yaklaşık 15 milyonluk bir kesimi enflasyonist büyüme modeli sayesinde olağanüstü bir refah seviyesi yaşarken, kalan kısmı kendi içinde farklılaşarak düşük standartlı hayat seviyelerini paylaşmak zorunda kalmışlardır.

Enflasyonist birikim modeli esas itibariyle kendisinden beklenen iki fonksiyonu yerine getirmektedir. Yaklaşık 20 yıldır ısrarla sürdürülen bu politikalarından ilk beklenen şey “sermaye birikimi” modeli olarak ekonomik büyümeyi finanse etmesidir. Bilindiği gibi enflasyon, kâr ve faiz dışı gelir elde eden grupların başta ücretli kesim olmak üzere reel gelirlerinde sürekli bir gerilemeyi, başka bir ifade ile ücret türü gelir elde eden gruplardan, kâr ve faiz elde eden gruplara sürekli bir gelir transferini sağlayan bir işleve sahiptir.

Bu model açıkça düşük gelir gruplarının millî gelirden daha az pay alarak, yüksek gelir gruplarının gelirlerinde artışa ve böylece bu grupların sağlayacağı tasarruflarla yatırıma yöneleceği beklentisi üzerine kuruludur. Bu modelin dayandığı temel

varsayım, düşük gelir gruplarının marjinal tasarruf eğilimlerinin negatif, üst gelir gruplarının marjinal tasarruf eğilimlerinin ise yüksek olması varsayımı ile ilgilidir. Oysa bu varsayım ancak belli şartlarda doğrudur. Bu şartların arasında, yüksek gelir gruplarının tasarruf ettikleri miktarın artmasıyla oluşan birikimin yeniden dolaşıma girmesi vardır. Eğer bu tasarruflar tüketim veya başka yollarla ülke dışına transfer olabiliyorsa, elbette ki bir birikim söz konusu olmayacaktır.

Son 20 yılda Türkiye’de yüksek gelir gruplarının ülkenin dışı açılması ile birlikte tüketim alışkanlıkları olarak da dışarıya yönelmeleri, yani tasarruflarını büyük ölçüde başta menkul ve gayrimenkul olmak üzere dışarıda tüketmeleri veya tüketim mallarının ithalâtındaki artış yoluyla içeride tüketmeleri, bu modelden beklenen birikimin gerçekleşmesini imkânsız kılmıştır.

Toplumun büyük bir kesiminin enflasyon yoluyla yoksullaşarak yarattığı kaynakların dışarıya akması enflasyonist büyüme modelini işlemez hâline getirmiştir. Enflasyonist büyüme modelinin birinci işlevi olan “sermaye birikiminde” başarısız olması, kaçınılmaz olarak ikinci beklentiyi de olumsuz etkilemiştir. Bu ikinci işlev ise, enflasyonist politikalarından dolayı düşük standartlı bir hayat tarzının yaygınlaşması, “biriken sermaye”nin tüketim malları sanayiine yönelmesi yerine, “yatırım malları” sanayiine yöneleceği beklentisini ifade etmektedir. Bunun da beklenen şekilde gerçekleşmemiş olmasının başlıca sebebi, ülke nüfusunun yaklaşık 70 milyon olduğu dikkate alınırca, bu nüfusun % 20’sini oluşturan üst gelir grubunun nerede ise yak-

laşık 15 milyon kalabalık kitleyi oluşturmasıyla ilgilidir. Bu durumda bu kitlenin tüketim malları talebinin karşılanmasına öncelik veren bir sanayinin kurulmasını kaçınılmaz hâle getirmektedir. Yerli sanayi öncelikle bu kesimden başlayarak giderek orta

“*Özellikle yerli otomotiv sanayii gibi dışa bağımlılık oranı yüksek, dövize bağımlılığı artıran, sektör içi dış ticaret hadleri sürekli açık veren tüketim sanayilerinin gelişmesi, ihracata dönük kapasitelerinin artmasındaki yetersizliklerden dolayı, kalkınmanın önünde ciddî bir engel hâline gelmiştir.*

”

Son 20 yılda bu mekanizmayı çalıştıracak, iç piyasayı canlandıracak, mevcut yapıyı sürdürebilecek kaynaklar sürekli dış borçlanma yoluyla temin edilmiştir. Bu borçlanmanın yarattığı faiz yükü ile,

gelir gruplarına dönük bir biçimde yükselen iç tüketime cevap verecek şekilde gelişmiştir.

Bu durum, yatırım malları üretimi ile yükselecek kalkınma dinamizmini engelleyen bir tablo yaratmıştır. Yatırım ve ara malları üretiminde sıçrama yapamayan, yüksek gelir gruplarından başlayarak iç talebe dayalı olarak gelişen tüketim malları sanayiinin büyümesi, dış girdiler ve teknoloji bakımından dışa bağımlı olması, bu sanayinin de temel sorununu teşkil etmektedir.

Özellikle yerli otomotiv sanayii gibi dışa bağımlılık oranı yüksek, dövize bağımlılığı artıran, sektör içi dış ticaret hadleri sürekli açık veren tüketim sanayilerinin gelişmesi, ihracata dönük kapasitelerinin artmasındaki yetersizliklerden dolayı, kalkınmanın önünde ciddî bir engel hâline gelmiştir.

ülke içerisinde enflasyonun yarattığı sosyal maliyet birlikte düşünülürse, “egemen blok”un mevcut refah düzeyini, tüketim alışkanlıklarını ve statükosunu sürdürmek için Türkiye’ye yüklediği ağır bedeli daha iyi anlayabiliriz.

Borçların çevrilemeyip, mevcut yapının sürdürülmesinin sınırlarına gelindiği yer ‘ekonomik kriz’lerdir.

57. Hükûmet kurulduğu zaman karşısında bulunduğu manzara da benzer bir durumu ifade etmiştir:

- * Yüksek enflasyon,
- * Çevrilmesi imkânsız noktaya ulaşmış iç ve dış borçlar,
- * Yüksek faiz politikası,
- * <thalâttaki artış oranının, ihracattaki artış oranından yüksek olması,
- * Döviz ihtiyacının hızlı bir şekilde artması,
- * Gelir dağılımındaki adaletsizliklerin derinleşmesi,
- * Yüksek gelir gruplarının belirleyici olduğu bir tüketim kültürü,
- * Siyasî istikrarsızlık,

57. Hükûmet önünde bulunduğu borçları çevirmek, yeniden borçlanma sorununu aşmak, döviz sorununu çözmek ve büyümeyi sağlamak için karşı karşıya kaldığı mecburiyetten IMF ile masaya oturmak zorunda kalmıştır. Koalisyon hükûmetinin bir ortağı olan MHP, küresel şartlar ve dayatmalar karşısında ülkelerin mecburiyetleri olabileceğinin farkındadır. Önemli olan, mecburiyetleri mahkûmiyet olarak algılamamaktır. MHP, koalisyon şartlarında

dahi olsa hiçbir zaman küreselleşmenin Türkiye üzerindeki zorlama ve dayatmalarının mahkûmiyete dönüşmesine izin vermemiştir. Zaten koalisyon içindeki sorun da bu noktada ortaya çıkmıştır.

Enflasyonu önleyici politikaların döviz ve faiz arasındaki ilişkileri düzenleyen politikalarla birlikte ele alındığı istikrar programı bu çerçevede ortaya çıkmıştır. Burada uygulanan politikaların doğru ve yanlışlığından öteye, yapılması gereken “yapısal değişiklikleri” öngöremeyen bir istikrar paketinin ele alınmasının yanlışlığından bahsetmek daha doğru olacaktır.

IMF ile yapılan görüşmelerden sonra oluşturulan “istikrar politikaları” yapısal reformları kapsamadan enflasyonla mücadeleyi hedeflemişti. Oysa enflasyonla büyüyen yüksek gelir gruplarının, yirmi yıla ulaşan bir enflasyonist büyüme modelinin oluşturduğu sektörler, bu sektörlerle dayalı gelişen toplumsal alışkanlıklar ve onların kurmuş olduğu ekonomik ve siyasî kurumları hesaba katmayan politikaların başarılı olma şansı olamazdı.

Enflasyon içinde büyümüş grupların, enflasyonist yolla gelişmiş sektörlerin, ithalâta dayalı büyümenin yarattığı, iç-dış ilişkiler yapısını değiştirecek politikalar oluşturulmadan enflasyonla mücadelenin başarılı olma şansı neredeyse imkânsızdır. Ortaya çıkan ekonomik krizin bu düzeyde büyük bir kriz olmasının sebeplerinin başında, yılların birikimi olan sorunların, bu sorunların büyüttüğü sektörlerin ve bunlarla beslenen büyük çıkar topluluklarının rolünü görmek mecburiyeti vardır.

Üretkenliği olmayan, dışa bağımlı ekonomik unsurlar, dış borçlarla ve ithalâta büyüyerek ülkede ekonomik canlılığı sürdürdükleri ölçüde başarılı görülmüşlerdir. Ülkenin dış borçlarının ve ithalâta dayalı büyümenin tıkanması ile bu yapının sarsıntıya maruz kalması eş zamanlı olmuş, böylece ülke tarihinin en büyük ekonomik krizinin içerisine düşülmüştür.

Ülkenin bu krizden çıkmak için yeniden borçlanması, çelişkili olarak krizi yaratan yapının içerisindeki güç merkezlerini, yani yüksek kârlara dayalı büyüme odakları olan bankacılık ve sanayinin bazı unsurlarını tasfiye ederken, önemli bir kısmının tekel konumunu güçlendirmiş ve eski alışkanlıklarını sürdüreceği yeni bir yapıyı tahkim ederek yeniden yaratmıştır.

Büyümenin kamu kaynaklarından aktarılan fonlar yerine, öz kaynaklara dayanması gereği, ekonominin görece üstünlüğü bulunan sektörlerde, yüksek teknolojilerle yapılacak yüksek katma değerli bir üretim stratejisinin belirlenmesi, ücret dışı gelirlerin vergilendirilmesi ve yüksek gelirli grupların kamu harcamalarına daha fazla katılmalarının sağlanması, küçük ve orta ölçekli işletmelerde sürdürülebilir bir büyüme modelinin yürütülmesini esas alan politikalar, krizden çıkış için gerekli olan yaklaşımın temelleri olabilirdi. Fakat bunların uygulanabilmesi, ekonomik yaklaşım ve politikalar üzerinde belirleyici güç elde etmiş unsurların anlayışının değişimini gerektirmektedir. Büyük sermaye gruplarının sahip oldukları konum ve benimsedikleri politikaların böyle bir değişime uygun olmadığı açıktır.

Türkiye kapitalistleri, ülke ekonomisi üzerinde kendilerine sağlanan büyük desteklere rağmen, Türkiye'nin kalkınmasını sağlayacak politikalarda başarılı olamamışlardır. Kolay yolu seçerek, elde

ettikleri yüksek kârları dış bağlantıları yoluyla veya dış borçlanma marifetiyle iş birliği yaptıkları yabancı sermayeyle paylaşıp, ülke kalkınmasının önünde bir engel hâline gelmiş olan yapıyı sürdürmeyi tercih etmişlerdir.

Bugün gelinen nokta ekonomik politikalarda zorunlu bir değişimi gündeme getirmiştir. Bu değişimi "egemen blok"un konumunu güçlendirecek ve yeniden üretecek bir yaklaşımla gerçekleştirmek Türkiye'yi kalkınmış ve sanayileşmiş bir ülke hâline getirecek yeni bir stratejiyi köklü bir yapı değişimi şeklinde olabilir. Bugünkü pratiğe baktığımız zaman, "egemen blok"u oluşturan ittifak unsurlarının birincisini tercih ettiklerini görmekteyiz. Yani Türkiye yeniden temel yapıyı değiştirecek politikaları tercih etmeden egemen ilişkileri ve statükoyu sürdüreceği bir yolun yolcusu olmuştur. AB üyeliği Türkiye'nin egemen unsurlarının konumunu güçlendirecek bir araç olarak

Türkiye'nin gündemine sokulmuştur. Türkiye'yi kalkınmamış geri bir ülke manzarasına sahip

“*AB üyeliği Türkiye'nin egemen unsurlarının konumunu güçlendirecek bir araç olarak Türkiye'nin gündemine sokulmuştur. Türkiye'yi kalkınmamış geri bir ülke manzarasına sahip kılanlar, Avrupa Birliği üyeliğine aslında egemen konumlarını sürdüreceği bir proje olarak ümit bağlamışlardır.*”

kılanlar, Avrupa Birliği üyeliğine aslında egemen konumlarını sürdüreceği bir proje olarak ümit bağlamışlardır.

3.3. Türkiye Nereye Gidiyor?

Bugün Türk milleti tarihinin en önemli kararlarından birini vermekle karşı karşıyadır. Türkiye'nin kendi tarihinden ve kimliğinden kopuk bir şekilde ABD veya AB yörüngesinde bir arayış içerisine girenler yukarıdan bu tarafa vurgulaya geldiğimiz gibi, bu topraklar üzerinde Türkiye'nin varlığını gereksiz gören başka projelerle ittifak etmiş olanlardır. Bunların karşısında Türkiye'nin, hem yaşanan dünyadaki gelişmeleri kavrayıp, hem batı medeniyetinin derininde yattığını söylediğimiz bunalımları değerlendirip yeni bir medeniyet ve yeni bir ahlâk anlayışı ile bu topraklarda yeni bir atılımı gerçekleştirmek mecburiyeti vardır. Bunları tartışmadan önce, 21. yüzyılın başında Türk milletinin ve devletinin vermek zorunda olduğu stratejik kararları tespit etmemiz gerekecektir:

1. Türkiye, kendi millî-tarihî değerleri ile barışık, güçlü, sorun çözme kabiliyeti olan etkin bir siyasî yapı, bir devlet düzeni kurmak istiyor mu, istemiyor mu?

2. Türkiye, gelir dağılımı sorununu çözecek, müzmin enflasyonu ortadan kaldırmak ve bir türlü başarısız olan sürekli büyümeyi gerçekleştirebilecek bir 'kalkınma modeli' kurmak istiyor mu, istemiyor mu?

3. Türkiye kendi coğrafyasında saygın ve nüfuzlu, Balkanlar'dan Orta doğuya, Kafkaslar'dan Orta Asya'ya uzanan geniş bir alanda etkili olan ba-

tı ile olan ilişkilerinde itibar duyulan bir ülke olmak istiyor mu? Yoksa batının güdümünde, onların stratejik hedeflerine göre belirlenen politikalarla avunmak mı istiyor?

Türkiye'nin karar vermek zorunda olduğu belli başlı sorular öncelikle bunlardır. Bu sorulara verilecek cevaplar, yani bu cevapların niteliği aslında Türkiye'nin geleceğinin nasıl olacağını belirleyecek olan tespit ve hedefleri içerecektir.

Bugün, Türkiye'de bütün sorunların arka plânında bulunan sebeplerin başında siyasî yapının çarpıklığı gelmektedir denilirse, yanlış olmaz. Zira siyasî yapı ülkenin sorunlarını çözme yeteneğini yitirmiş, hatta kendisi sorun yaratan 'kriz hâlindeki bir yapıya' dönüşmüştür. Türkiye'de hemen herkesin değişim istediği bilinmektedir. Fakat bu değişim talepleri somut, siyasî sistemin üzerinde oturduğu 'egemen blok'un konumunu değiştirecek bir mahiyette olmadığı için veya bu gücü bulamadığı için hep akim kalmış, başarılı olamamıştır. Esasen değişim taleplerinin bir çoğunun, 'egemen blok'un muhtelif unsurlarının veya tamamının kendi konumlarını güçlendirecek yeni konjonktürel taleplerinden ibaret olduğuna muhtelif vesilelerle işaret etmiş bulunuyoruz.

Burada 'siyasî yapının krizi' ifadesinin üzerinde durmak faydalı olacaktır. Siyasî sistem, partiler, devlet ve onun dayandığı siyasî mevzuat, siyasî kültür ve ideolojileri kapsayacak kadar geniş bir kavramdır. Bilindiği gibi her siyasî sistem bir toplumsal sistemin içerisinde varlık kazanır. Siyasî sistem krizi, denildiği zaman ilk akla gelen husus, si-

yasî sistemin toplumsal hassasiyetleri dikkate almayan, hatta onlara karşı bir tavır geliştirmiş hâli söz konusudur. Toplumun değer sistemleri ile uzlaşma noktaları kaybolmuş veya belirsiz hâle gelmiş sistemler krizin içerisinde oldukları denebilir.

Bu noktada siyasî partiler ve ideolojiler, toplumsal talepleri yeniden siyasî yapıya taşıyarak bu krizi aşma yolunu bulabilirler. Fakat siyasî partiler ve ideolojiler toplumsal taleplerden kopuk, daha çok siyasî yapının önceliklerini temsil ediyorlarsa, bu durumda siyasî kriz derinleşir, toplum partilere ve ideolojilere yabancılaşabilir. Bu noktada Genç Partinin aldığı oy oranının yüksekliğini hatırlamak gerekmektedir.

Bu açıdan baktığımızda, Türkiye'de siyasî yapı ile toplumsal sistem arasında önemli gerilimler bulunmaktadır. Bunun kaynağında ise, Türkiye'nin demokratikleşme sorunu yatmaktadır.

Türkiye'de demokrasi ve hukuk devleti sorununun çözülmemiş olması, çeşitli problem alanları yaratmaktadır: Bunlardan birincisi, toplum üzerinde devlet gücünü temsil eden bürokrasi ve sermaye gücünü elinde bulunduran 'kapitalistler' ittifak hâlinde rakipsiz, kontrol edilemez güç sahibi olmaktadır. Bu iki müttefikin hâkimiyeti toplumsal katılımı engelleyip, siyaset yapılacak çerçeveyi daralttığı için Türkiye, hem devlet ve toplum arasındaki çatışmanın yoğunlaştığı hem de devleti çözüm üretemeyen bir ülke konumuna düşmektedir.

«İkinci önemli husus ise, kendi halkıyla sorunları olan sistem içindeki güç unsurları, dış ittifaklarla kendilerini devam ettirme yollarını arayıp, dışa

yöneldikçe halkına yabancılaşıp, yabancıya yaklaşan bir konuma sürüklenmektedir. Bu durum gide rek dış belirleyicilerin ülke üzerindeki etkisinin arttığı, dıştan kontrollü bir siyasî sistem manzarasını ön plâna çıkarmaktadır.

Üçüncü husus ise, toplumsal kalkınma enerjisinden mahrum tekelleri kapitalizm, ele geçirdiği iç piyasalarda, kalitesiz ve verimsiz üretimle yüksek kârlar elde etmesine rağmen, ülkeyi kalkınmış ülkeler standardına taşıyacak bir çalışma azmi ve disiplini ortaya koyamamıştır.

Türkiye'nin siyasî yapısının güçlenmesi, siyaset kurumunun kendisinin bir sorun olmaktan çıkıp sorun çözücü bir seviyeye ulaşması için, 'toplum değerleri' ile barışık bir zihniyete kavuşması gerekmektedir. Bunun hoşgörü ve uzlaşmacı bir yaklaşım, dışlayıcı önyargılardan kurtulmuş bir anlayışla, siyasî sistemde çoğulculuğu sağlamakla mümkün olacağı bilinmektedir.

Türk milliyetçilerinin misyonu, tarihsel birikiminin ürünü olan değerlerin toplumsal çoğulculuk anlayışı içerisinde yaşamasını sağlayacak toplumsal katılımı siyasî sistemin dinamizmi hâline getirmekle de ilgilidir. Siyasî sistemin demokratikleşmesi, toplumun değerlerine saygılı, toplumsal talepleri temel ve meşru girdi kabul eden bir siyasî sisteme geçişi ifade etmektedir. Bu anlamda milliyetçilik, siyasî sistemin demokratikleşmesini zorunlu kılan bir ideoloji konumundadır.

Toplumsal değerlere saygılı, toplumsal katılımı belirlenen siyasî yapı, toplumun enerjisini ve birikimini harekete geçirerek sistemin sorun çözme

gücünü artıracak bir değişimi başlatacaktır. Böyle bir girişim Türkiye'de yaşanagelen, neredeyse müzminleşmiş 'siyasî krizin' dayanaklarını ortadan kaldırıp ülkeye nefes aldıracak bir süreci başlatacaktır.

Ülkemizde meydana gelen birçok tartışmanın gelip düğümlendiği, bir krize dönüştüğü bu noktanın "siyasî merkez" ve "toplumsal merkez" arasındaki çatışmaların da temel dayanaklarından birisi olduğu düşünülürse, bu sorunun aşılmasında toplumsal değerlere meşruiyet atfeden, dolayısıyla toplumsal merkezin siyasî merkeze taşınmasını sağlayacak bir siyasî hareketin kaynağı da milliyetçilik düşüncesinde yatmaktadır. Burada şu tespitleri yaparak konuyu daha iyi ortaya koyabiliriz:

Birincisi, milliyetçiler, Türkiye'nin tarihsel kimliğine uygun bir gelişme potansiyeline sahip olduğu düşüncesini tarih ve kültür bilinciyle savunan bir anlayışın temsilcileri olarak Türk insanının bunu başaracağına kesin gözüyle bakan, bunu savunan insanlardır.

İkinci nokta, milliyetçiler bu inanca dayalı düşüncelerin kaynağında kendi tarih ve kültüründen edindikleri bilincin yanında, bugünde yaşayan, o tarih ve kültürün öznesi olan insanlarımızı sonsuz bir güven duymaktadır.

“ Birincisi,
milliyetçiler,
Türkiye'nin tarihsel
kimliğine uygun
bir gelişme
potansiyeline
sahip olduğu
düşüncesini tarih
ve kültür bilinciyle
savunan bir
anlayışın
temsilcileri olarak
Türk insanının
bunu başaracağına
kesin gözüyle
bakan, bunu
savunan
insanlardır.

”

Üçüncü husus, Türk milletinin talep ve beklentilerini oluşturan faktörler gelenek ve gelişme gibi iki önemli esasa dayanmaktadır. Gelenek kendi kültürümüzün bütün tarihsel ve toplumsal varlığımızın temeli; gelişme ise içinde yaşadığımız çağın dinamiklerini kavrayarak kendi geleceğimizi bu imkânlarla yeniden inşa etme arzusunun ifadesidir. O hâlde milliyetçilerin önünde duran görev bugünkü sorunları anlamak, dünü yarına bağlayacak çözümleri ortaya koymaktan geçmektedir.

Bunu başarmak için milliyetçilerin önündeki programın ana başlıklarını şöyle tespit edebiliriz:

1. Her şeyden önce millete rağmen Türkiye'ye hükmeden egemen blokun oluşturduğu anti-demokratik ve toplumsal duyarlılığı olmayan yapının tasfiye edilmesini sağlayacak ve etkin bir hukuk devletini inşa edecek köklü bir demokratikleşme programı birinci derecede önemlidir.

2. Türkiye'nin yüzyıldır bocaladığı kalkınma meselesini çözecek, toplumsal enerjisi ile ekonomik potansiyelini harekete geçirecek, böylelikle büyük kalkınma hareketini başaracak yeni bir kalkınma programı uygulamak gerekmektedir.

3. Türkiye'nin batı karşısında güdümlü-bağımlı ilişkilerini yeniden, temelden ele alarak, batıyla karşılıklılık ve hakkaniyet esasında onurlu bir dış ilişkiler konseptini inşa etmek gerekmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'nin Avrasya perspektifi etrafında kendi 'tarihsel coğrafyasında' yeni bir dış siyasete açılımını gerçekleştirmek mecburiyeti vardır.

Önümüzdeki programın temelleri bu üç alanı kapsamaktadır.

Bu üç temelde sağlanacak istikrarlı ilerleme bir yandan Türkiye'nin yeniden ayağa kalkmasını sağlayacak, diğer yandan yeni bir medeniyetin yükselişinin de başlangıcını teşkil edecektir.

Bu programın esaslarını teşkil eden çerçeveyi şimdilik bir kenara koyarak böyle bir programı uygulamaya götürecek stratejik esasları tespit etmek durumundayız:

3.3.1. Bugün Ne Durumdayız?

Bugün Türkiye'nin ne durumda olduğunu anlamak için öncelikle Türkiye'yi yönetenleri ve yönetim anlayışının özelliklerini incelemek gerekmektedir. Ülkemizdeki bugünkü yönetim anlayışı, Türkiye'deki egemen blokun unsurları arasındaki bazı ihtilâfları dikkate alarak bunları iç ve dış politika hâline getirme anlayışına dayanmaktadır.

Türkiye'deki hâkim bloku oluşturan 'büyük sermaye', 'bürokrasi', 'batıcı elitler' arasındaki ilişkiler, yukarıda açıklamaya çalıştığımız gelişmeler çerçevesinde ciddi krizlere gebe. Bu krizlerden birisi, büyük sermayenin 'tekelci konum' kazanmış unsurlarının özellikle yabancı sermaye ile eklenerek elde ettikleri yapıyı-statükoyu, sağlıklı piyasa ve rekabet ilişkilerinin gelişmesine fırsat vermeyecek bir şekilde sürdürme eğiliminden kaynaklanmaktadır. Buna karşın tekelci bir konum elde edememiş büyük sermayedar ve orta ölçekli ya da küçük sermaye grupları için 'piyasa' talebi hızla yükselmektedir. Bu iki grup arasındaki ilişkiler egemen blokun önündeki en büyük kriz eksenini oluşturmaktadır.

«kinci bir ihtilâf konusu, bürokrasinin kendi içinde ortaya çıkmıştır ve bazı boyutlarıyla teknelci sermayeye kadar uzanmaktadır. Bürokrasinin teknelci sermaye ile ilişkileri gelişmiş unsurlarıyla; bunların dışında kalan, ; özellikle ülkenin bağımsızlığı karşısında duyarlı olanlar arasında, ciddî bir anlayış farklılaşması yaşanmaktadır.

Türkiye'nin teknelci sermaye vasıtasıyla, AB ülkelerinin büyük sermayesi ile eklemleşmesi gerektiği görüşünü "AB'ye her ne pahasına olursa olsun girelim" şeklinde savunan bu unsurlarla, bunların karşısında Türkiye'nin 'varlık' ve 'bağımsızlık' sorunuyla karşı karşıya olduğunu düşünen 'yurtsever unsurlar' arasında mesafe hızla genişlemektedir.

Diğer bir ihtilâf konusu ise, batıcı elitler diye adlandırdığımız aydınlar, medyatik güç vb. lerinin oluşturduğu farklılaşmalarda yatmaktadır. Başından beri batıcı olan bu unsurların bazıları, bugün batıcılığın 'Avrupa denetimine girmek' şekline gelmesi karşısında, bizzat batılı değerlerle bu anlayışa karşı bir yaklaşım arayışına yönelmişlerdir.

Bu gelişmeler karşısında iktidarın tutumu nedir? «ktidar nerede durmaktadır? Veya iktidarın 'muktedirliği' ne yöndedir?

3 Kasım 2002 seçimlerinden sonra büyük bir Meclis desteğiyle iktidar olan AKP'nin Türkiye gerçeğini, ne doğru dürüst tahlil edecek bir birikimi ne de anlayabilecek durumu vardır.

AKP Türkiye'nin demokratikleşme sürecine de çeşitli müdahalelerle parçalanmış siyasî yapısı-

nın dağınkılığının sonucu olarak ve büyük ölçüde de tepki oylarını alarak iktidara gelmiş bir partidir.

AKP, iktidar olur olmaz kendisine yönelen teveccühün sivil ve yerli/millî mahiyetini göz ardı eden bir yaklaşıma kaymıştır. Bu yöneliş AKP'yi giderek ülke içindeki sorunlarla uğraşma yerine güç odaklarıyla ittifak yapmaya itmiştir. AKP'nin 28 Şubat sendromuyla hareket eden bir zihnî yapıda olması, toplumsal ve siyasî sorunlara gerçek çözümler üretme iradesini işin başında kaybetmesine sebep olmuştur.

AKP, Türkiye'nin demokratikleşmesini engelleyen ilişkileri teknelci yapıyı dönüştürerek açacak yerde, dışarıdaki ve içerideki güç odaklarına taviz vererek hatta onların taleplerini esas kabul eden bir yaklaşımı siyasetinin merkezine oturtan bir zihnî çarpıklığa uğradıktan sonra, tamamen teslimiyetçiliğe kaymış bulunmaktadır.

AKP bunu yaparken asıl maksadı nedir, ne yapmak istemektedir? AKP, öncelikle Türkiye'yi doğru tahlil edecek bir dünya görüşüne sahip olmanın sıkıntısını yaşamaktadır. Bunun sonucu olarak Türkiye'de bir şey yapmak için, dışarının yani AB'nin veya ABD'nin bazı unsurlarının desteğini almak gerektiği yanlışından hareket etmektedir. Bu durum kaçınılmaz olarak AKP'yi teknelci büyük ser-

“*AKP, aslında batıya taviz vererek içeride hissettiği 'meşruiyet' sorununu aşmak istemektedir. Oysa demokratik dünya görüşü meşruiyeti dışarıda değil, başta kendisine oy veren insanlar olmak üzere millette arar.*

”

mayenin ve onların ortağı olduğu büyük ölçüde Avrupa sermaye gruplarının çıkarları doğrultusunda, daha doğrusu onların talepleri çizgisinde bir Avrupa Birliği siyaseti izlemeye götürmüştür. Netice olarak, girilen süreç şu eğilimleri içinde barındırmaktadır:

AKP, aslında batıya taviz vererek içeride hissettiği ‘meşruiyet’ sorununu aşmak istemektedir. Oysa demokratik dünya görüşü meşruiyeti dışarıda değil, başta kendisine oy veren insanlar olmak üzere millette arar. Bu yanlış AKP’yi AB çizgisinde uyum paketleri adı altında AB taleplerini hazırlayan bir parti hâline getirmiştir. AKP’yi Avrupa Kulübü’nün Projeler Servisi hâline getiren bu süreç Türkiye’nin önündeki demokratikleşme sorununun çözülmesine değil derinleşmesine yol açmaktadır.

Bilindiği üzere demokratikleşme sorunu; ilk önce, devletin toplum üzerindeki baskı ve nüfuz alanının daraltılıp toplum ve devlet ilişkilerinde toplumsal eksenin egemen olduğu bir yapıda bireysel, sosyal hak ve özgürlüklerin yükselmesi şeklindeki değişmelerle; ikinci olarak, bireysel/toplumsal hak ve özgürlüklerin önünde engel teşkil eden ‘güç merkezlerinin’ toplumsal denetim altına alınması, eşitlik ve özgürlük esasında toplumsal dengenin kurulması yönündeki gelişmeleri sağlamakla çözülebilir. Bu bağlamda Türkiye’deki büyük sermayenin toplum karşısındaki sınır tanımaz gücünün nasıl bir sorun olduğunu dikkatlerden kaçırmamak gerekir.

AKP iktidarı, AB’nin taleplerini esas alan ve çoğu göstermelik reformlar yaparak, devleti ve te-

kelci yapıları demokratikleşme süreciyle toplumsal denetim altına alma yerine, siyaset kurumunu ve toplumsal dokuyu AB ve benzerlerinin vesayetine açan yolu takip etmektedir. Diğer taraftan da onların yerli sözcülerinin talepleri doğrultusunda, yani rekabetten hoşlanmayan, gerçek piyasa şartlarını reddeden tekelsel iş birlikçi sermayenin siyasî tavırlarını yansıtan reformlar yapmaya koyulmuştur.

AKP’nin Avrupa Birliği’nin Türkiye’yi üyeliğe kabul etme gibi bir niyetinin olmadığını görüp, anlayamayacak kadar saf olduğunu düşünmüyoruz. AB’den gelen talepleri ‘kutsal emir’ kabul eden bir siyasî yaklaşımı Türkiye’nin gündemine yerleştirmesini, Türkiye’nin sorunlarını çözmeye yönelik herhangi bir hazırlıklarının olmamasıyla da açıklayamayız. AKP iktidarda kalmayı, Türk milletinden aldığı oylarla değil, dışarının ve onların yerli uzantılarının gücüyle mümkün olduğu şeklindeki yanlış bir kanaate, yanlış bir inanca saplandığı için böyle davranmaya devam etmektedir.

Bu yaklaşımın Türkiye’ye maliyeti çok ağırdır ve giderek daha da artacağı benzetilmektedir. AB dayatmalarıyla veya AB adına yapılan uygulamalar, asgarî müşterekler zeminini ve yurttaşlık hukukunu ortadan kaldırıp demokrasinin temelleri olan eşit yurttaşlar topluluğuna dayalı bir ‘özgürleşme projesi’ olan demokratikleşme sürecini de tahrip etmektedir. Zaten sorunlu olan, bu alanda ciddî engelleri daha da kuvvetlendirerek etnik ve mezhep ayrımcılığı esasında yeni ve ciddî sorunlara çanak tutmaktadır.

Çok önemli diğer bir gelişme ise ekonomi ile ilgilidir. AB'nin talepleri doğrultusunda yapılan düzenlemeler zaten çok güçlü konumda olan tekelleri iş birlikçi unsurların hâkimiyetini tahkim ederek Türkiye'nin kalkınma potansiyelini tahrip etmeye yönelmiştir.

Kısaca özetlemek gerekirse, Türkiye'nin muhafazakâr oylarını alan AKP batının istediğini yerine getirerek, seçime kadar ittifak ettiği unsurları değiştirip iktidarda kalmaya çalışırken, Türkiye'yi daha fazla bağımlı hâle getirmiş olmaktadır. Bu durum ise, Türkiye'de geri kalmışlığı üreten yapıları kuvvetlendirmekten başka sonuç vermeyecektir.

AKP'nin takip ettiği teslimiyetçi ve dışa bağımlı politikaların en somut olanları, şüphesiz Irak politikası, Musul-Kerkük ve Kıbrıs yaklaşımlarıdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun temellerinin dayandığı uluslar arası hukuk bağlamında meşruiyet belgesi olan "Misak-ı Millî" sınırları içinde bulunan Musul-Kerkük konusunun ABD ve AB'nin baskılarıyla onların istediği şekilde sonuçlanması, AKP Hükûmeti başta olmak üzere bütün devlet yönetiminin bu düzeyde bir teslimiyetçiliği benimsemeleri ve bu sonuca boyun eğmeleri, Türkiye'nin bugünkü ülke yönetiminin sadece Misak-ı Millî'ye değil Lozan Antlaşması'nın ruhuna da sahip çıkmadığını gösterir. ABD'nin bölgedeki siyasetinin peşmergeler ve etnik ayrılıkçılık lehine gelişmesi, AKP iktidarını bu konuda da bu politikalarla iş birliği içine sokmuştur.

Türkiye'nin sadece tarihî ve uluslar arası hu-

kuktan doğan haklarının değil, güvenliğinin hiçe sayıldığı bu iş birlikçi politikalar karşısında, başta AKP olmak üzere Meclisteki diğer parti CHP ve bütün yetkililer, tarih karşısında sorumluluklarına uygun sıfatları şimdiden almışlardır.

Bütün bu anlatılanlar ve meydana gelen olaylar, açıkça şunu ortaya koymaktadır ki, dışarıya sürekli taviz vererek, teslimiyetçiliği kurtuluş reçetesi kabul ederek dışarıdan bir şey elde etmeniz mümkün olmadığı gibi, içeride de gerçek iktidar olmanız mümkün değildir. Böyle yaparak, içerideki iktidarınızı sadece dışarıya teslim etmiş olursunuz. Milletten aldığınız oylarla milletin isteklerini yerine getiremezseniz iktidar olamazsınız. Dışarının isteklerini yaparak belki iktidarda oturabilirsiniz ama muktedir olamazsınız.

Bu söylediklerimiz Türkiye'de hükûmet edenlerin perişanlığını çok kısa sürede Türkiye'yi hangi tehlikeli yola soktuklarını açıkça ortaya koymaktadır.

Hükûmet bunları yaparken, medya ve batıcı elitlerin önemli bir kısmı "Türkiye'de iyi şeyler oluyor" şarkısını söylemektedirler. Onların iyi diye gösterdiği gelişmeler, Tanzimattan bu yana takip ettikleri temel yaklaşım, yani batının çıkarları doğrultusunda atılan her adımı alkışlayan iş birlikçi yaklaşımdır. Bu anlayışı bugün savunanlar, dünün Tanzimatçılarıyla, mütarekenin Damat Feritleriyle aynı konumdadırlar.

Batı kültürü tarafından akültürasyona uğramış, batılı sermayenin ve örgütlerin misyonerleri olan batıcı elitlerin bugünlerdeki sevincini anlamak mümkündür. Fakat sözde muhafazakârların, teslimiyetçiliği ‘kestirme çağdaşlık yolu’ zannetmeleri, çok acı olduğu kadar da gülünçtür.

Bugün gelinen noktada sevinçlerini gizleyen unsurların başında, Türkiye’nin bugüne kadar bütün kamu kaynaklarını seferber edip desteklemiş olmasına rağmen ülkeyi geri bırakan tekelleri büyük

sermaye gelmektedir. Onların sevincinin, temsil ettikleri, ‘mümessili’ oldukları Avrupalı sermaye adına olduğunu söylemeye gerek bile yoktur.

Bu gelişmelerden rahatsız olan yok mudur? Türkiye’nin geleceğini ve Kıbrıs’ı AB’ye teslim etmeye, Türk ekonomisini batı sermayesinin hizmetine vermeye, Kerkük ve Musul’u ABD’ye ve kukla peşmerge yönetimine peşkeş çekmeye götüren olaylardan rahatsız olan yok mudur?

“*Türkiye’nin kaynaklarını yabancılara sömürterek aradan aldıkları payla, sömürgeci elitlerin hayat tarzıyla sefa sürenlerin saltanatları uzun sürmeyecektir.*”

Elbette ki büyük milletimizin sessiz çoğunluğu bu olaylardan rahatsızdır. Bugün büyük sermayenin denetlediği medya, Türkiye’nin yerli ve yabancı tekeller tarafından soyulmasını ve etnik ayrımcılığı kolaylaştırdığı için bu uygulamaları desteklemektedir. Halka iyi şeyler oluyor masalını yutturmaya çalışsa da, medyanın gerçekleri sonuna kadar değiştirmeye gücü yetmez.

Türk insanının durumu anlamadığını sanan bu anlayış eninde sonunda hak ettiği cevabı alacaktır. Türkiye’nin kaynaklarını yabancılara sömürterek aradan aldıkları payla, sömürgeci elitlerin hayat tarzıyla sefa sürenlerin saltanatları uzun sürmeyecektir.

Bu uygulamalardan rahatsız olanların başında orta ve küçük ölçekli sanayici ve iş adamları olmak üzere, yerlilik vasfını kaybetmeyen paraları ve sermayeleriyle olduğu kadar gönülleriyle de bu ülkeye bağlı olan iş adamları gelmektedir. Zira onlar bilmektedir ki, tekeller piyasaı öldürerek, kendilerini yok edecek bir ‘vahşî kapitalizm’ uygulamasıdır. Gene onlar bilmektedirler ki, yabancılardan denetimine giren ‘tekeller ekonomik yapıda’ yerli sermayedar ortak olarak bile ayakta kalamayacaktır.

Türkiye’nin kalkınma dinamizmini oluşturan küçük ve orta ölçekli sermaye gruplarının yanı sıra bugünkü uygulamalardan rahatsız olanların arasında başta işçi kesimi gelmektedir. Çünkü emeğiyle geçinen insanlar bilmektedir ki, tekeller güçlendikçe, Türk ekonomisi tamamen dıştan güdümlü hâle geldikçe, batılı güçlerin baskısı arttıkça, Türkiye üretim gücünü, sosyal haklarını kaybederek özgürlüklerini yitiren bir ülke hâline gelecektir.

Bu gelişmelerden en çok çalışanlar zarar görmektedir. Kamu çalışanları, memurlar ve emekliler Türkiye’yi AB ve ABD çizgisinde teslimiyete sürükleyen politikalar karşısında şimdiden büyük zararlar görmüşlerdir.

Bu uygulamalar, bir taraftan ‘kamuyu küçültmekten’ söz ederken, diğer taraftan alabildiğine sürdürülen partizan kadrolaşma meselenin aslını ortaya koymaktadır. Hükûmet için esas olan bir taraftan batıya şirin görünmek için ‘tekel konumunda olan’ bazı kamu kuruluşlarını tasfiye edip yerli ve yabancı tekellere rant sağlamak, diğer taraftan böyle bir vasfı olmayan kamu kuruluşlarını ise yandaşlarına teslim etmekten ibarettir. Bu durumda perişan olan kamu çalışanlarıdır. Ve esas zararı görecektir olan bu tekel konumundaki K<T’lere ham madde yetiştiren üretici çiftçiler ve köylülerdir. Bu politikalar AB tarafından desteklenen batı çiftçisini korumak, Türk çiftçisine ve tarımına öldürücü darbeyi vurmak üzere uygulandığı için, hiç şüphesiz ki bunlardan rahatsız olanlar arasında Türk köylüsü ve Türk üreticisi vardır.

Türkiye’deki egemen blokun egemenliğini dağıtmadan, dışarının desteği ile onun unsurlarının bir kısmıyla ittifak yaparak, onlarla eklemleşme arayışı sadece Türkiye’nin siyasî bağımsızlığını değil bütün ekonomik ve toplumsal hayatını, geleceğini tehdit altına sokmuştur.

Milletin bütün üretim imkânları, bütün çalışanları, bütün kaynakları yağmalanmaya çalışıldığı için milletin büyük çoğunluğu iktidardan ve iş birliği politikalarından rahatsızdır.

3.3.2. Yapılacak Bir Şey Yok mu?

Bu durumda yapılacak bir şey yok mu sorusunu soranlara, yapılacak çok şey vardır demeliyiz. Türkiye hem bugünkü bunalımı hem bu bunalımla-

rı sürekli olarak yaratanları hem de bu ilişkileri üreten yapıları tasfiye edecek bir ülkedir.

Bu soruyu doğru cevaplandırmak sorunun kaynağını doğru tespit etmekten geçtiğine göre buraya kadar yaptığımız açıklamaların da gösterdiği gibi Türkiye’nin esas sorunu birkaç noktada düğümlenmektedir.

1. Toplumsal yapıdaki dinamizme, ‘değişim’ arayışına rağmen siyasî ve ekonomik yapıda ‘egemen blok’ dediğimiz tarihsel güçler Türkiye’nin gelişmesinin önüne engel olmaya devam ettiğine göre gerçek değişim politikası bu unsurların egemen konumunu tasfiye etmeyi esas almalıdır.

2. Türkiye’de bu geri yapıyı ayakta tutan dış ilişkiler, dünyadaki egemen sisteme dayanmaktadır. O hâlde Türkiye ABD veya AB ile olan ilişkilerinde eşitlik ve karşılıklı sorumluluk ilkesine uymak şartı ile katılmalı, bunun dışında mevcut yapıyı sürdürmeye ve Türkiye’yi geri bırakmaya yönelik iç yapıyı destekleyen dış ilişkileri yeniden tanımlayıp düzenleyerek işe başlamak zorundadır.

3. Türkiye sadece bir ülkenin adı değil, büyük bir medeniyetin, Türk-İslâm geleneğinin mirasçısı ve dolayısıyla batı dışı büyük bir dünyanın geleceğinin geçtiği medeniyet yolunun adıdır.

Türkiye batı ile ilişkilerini normalleştirerek, kendi coğrafyasında yeni bir dış ilişkiler ağı oluşmasını sağlayarak, Balkanlar’dan Çin’e kadar uzanan bir coğrafyada ‘Avrasya perspektifi’ni hayata geçirmelidir.

4. Türkiye sahip olduğu yer altı zenginliklerini, insan kaynaklarını ve girişimcisinin dinamizmini temel alan ve ‘başarıya inanma’yı sağlayan yeni bir ekonomik yaklaşıma yönelmeli ve kalkınmasını hızla gerçekleştirecek bütün adımları sür’atle atmaktadır. Bu yönde takip edilecek stratejinin esaslarını oluşturan adımlardan birincisi, ülke potansiyelini harekete geçirecek özellikte; ikincisi çağdaş üretim teknolojilerinin rekabet ve verimliliklerini temin edecek ilkelere dayalı olmalıdır. Böylece ekonomide ‘kumanda ekonomisinden’ rekabetçi ama hakkaniyetli piyasa ekonomisine geçerken, aynı zamanda küresel rekabet gücünü sağlayan dinamizme de ulaşılmış olacaktır.

Bütün bunları yapmak, toplumsal ve siyasî yapılarda köklü değişimleri gerçekleştirmek için, yapılması gereken ilk şey dünya ölçeğinde egemen olan batı medeniyetinin belirlediği ‘iç ve dış statü-koyu’ tasfiye etmek üzere, yeni bir medeniyet anlayışına sahip olmaktır.

Bu millî ve beşerî görev, hiç şüphesiz batının üstünlüğü karşısında ezilmiş, teslimiyetçi, batıcı elitler ile onlarla ittifak etmeye çalışanların yapacağı bir şey değildir.

Bugün batı medeniyetinin tükendiği noktalar giderek daha çok belli kendisini etmektedir. İnsanlığın içine düştüğü sorunlar karşısında cevap vermek bir tarafa sömürüyle, savaşla vahşet ve uyuşturucuyla, çıkara dayalı maddesel dünya görüşüyle, insanî değerlere karşı giderek daha fazla ve daha derin mesafe koyan batı medeniyeti, başta batılı bü-

yük düşünce adamları olmak üzere çok ciddî bir şekilde eleştirilmektedir. Bu eleştiriler batı medeniyetinin dayandığı dünya görüşünün oluşturduğu ‘davranış modelini’ bu açmazın nedenleri olarak görmektedirler.

Yeni bir medeniyet arayışı bugün yeryüzündeki egemen medeniyetin yarattığı sorunlar derinleştikçe daha çok hissedilmektedir. Bugün Mevlâna’nın, Yunus Emre’nin, Ahmet Yesevî’nin insan merkezli, insanı madde ve madde ötesi varlık âleminin bir sentezi olarak gören dünya görüşü yeniden önem kazanmaktadır. Bu gerçeği, yani madde esasına dayalı medeniyetin krize girdiğini tıpkı manaya dayalı tek boyutlu medeniyetlerin çöküşü gibi ‘tek boyutlu’ maddî medeniyetin de çöküşüne yöneldiğini daha önce andığımız büyük toplum felsefecisi Sorokin çok açık bir şekilde ortaya koymuştur. Böyle bir süreçte Türk-İslâm medeniyetinin sahip olduğu ruhu, yeni bir başlangıç noktası yapmak, Türkiye’yi içine girdiği ve bir türlü kurtulamadığı geri kalmışlık konumundan çıkarmak için şart olduğu gibi, insanlık açısından da karanlık içinde bir ışık yakmak anlamına gelecektir.

“Bugün Türk milliyetçileri olarak yeni bir medeniyet hareketini başlatacak ruhun niteliklerini ortaya koyuyoruz. Bu ruh, manevî iklimini Türk-İslâm kaynaklarından alırken, kültürel temellerini Osmanlı birikiminin ve istiklâl Savaşı’mızın yarattığı tarihsel tecrübeden almaktadır.”

”

Bugün Türk milliyetçileri olarak yeni bir medeniyet hareketini başlatacak ruhun niteliklerini ortaya koyuyoruz. Bu ruh, manevî iklimini Türk-İslâm kaynaklarından alırken, kültürel temellerini Osmanlı birikiminin ve «stiklâl Savaşı»mızın yarattığı tarihsel tecrübeden almaktadır. Bugün bu toplumda yaşayanlar ve bu topraklarda yaşamının bilincinde olanlar, böyle bir iklimde yeniden büyük bir sentez yaratma görev ve sorumluluğuyla karşı karşıyadırlar. O hâlde yapılması gereken şey, önce böyle bir uygulamayı başlatacak stratejiyi belirlemekten geçmektedir.

Yeni bir medeniyet hareketi için gerekli olan stratejinin belli başlı ipuçlarını şöyle ortaya koyabiliriz:

Medeniyet hareketi başlatmak her şeyden önce bir zihniyet değişimini başarmaktan geçmektedir. Mevcut medeniyetle bir yere varılamayacağı anlaşıldığına göre önce bu değişimi yapacak kadroların bir araya gelmesi, adalet ve dayanışma üzerine bina edilmiş insan merkezli, yeni bir aydınlanmayı gerekli kılmaktadır.

Etnosentrizmi, batı yayılcılığını ve emperyalizmini reddeden, bütün millî kültürlerle ve varlıklara birlikte yaşama ahlâkı öneren, saygı duyan yeni bir 'bilinç çağı'nı yükseltecek olan bu yaklaşımın ilk stratejik yönelimi bu anlayışı geliştirecek olanları ortak bir zeminde buluşturacaktır.

Türkiye'de hangi siyasî görüşü benimsemiş olsurlarsa olsunlar bütün gerçek vatanseverlerin, batı medeniyetinin yarattığı bugünkü adaletsiz dünya

düzenini eleştiren, ondan rahatsız olan, insanî duyarlılıkları ayakta olan herkesi ortak bir tavır almaya davet ediyoruz.

Böyle bir fikrî ve siyasî zeminin oluşması, başta haysiyetlerini ve vicdanlarını teslim etmemiş bu ülkenin yurtseverleri olmak üzere, Büyük ve Lider Türkiye bilinciyle oluşturulacak duyarlılık ve katılımla, öncelikle çürüyen, dökülen batı medeniyetinin karşısında yeni bir entelektüel ortamın yaratılmasına imkân sağlayarak, paradigma değişimini gerçekleştirecektir.

Bizim bir siyasetçi olarak böyle bir konuyu gündeme getirmemiz, siyaset dışı bir öneride bulunmamız belki yadırganabilir. Fakat şurası unutulmamalı ki, bizim siyasetçiliğimiz millî görev ve sorumluluklarımızın, milliyetçiliğimizin sadece bir parçasıdır.

Takip edilmesi gereken stratejinin önemli ikinci adımı, Avrasya coğrafyasında başta sivil toplum kuruluşları arasında olmak üzere, büyük bir örgütlenmeye giderek hem entelektüel ve kültürel diyalogu sağlam bir zemine dayandırmak hem de bu sivil dinamizmin bu büyük bölgede siyasî ve ekonomik iş birliği imkânlarını geliştirmek olmalıdır. Bunu başardığımız zaman, hâkim hegemonik batılı güçlerin dayattığı çözüme mahkûm olan mevcut anlayışların geçersizliği daha kolay ortaya çıkacak, milletimizin onurlu yaşama, demokrasi ve kalkınma talepleri daha güçlü bir zemine oturacaktır.

Hakkaniyetli küresel düzen hedefi Türkiye merkezli Avrasya perspektifi etrafında oluşturula-

cak fikrî, kültürel ve organik sivil örgütlenmelerin yapısıyla, yeni medeniyet anlayışının yükselmesini hazırlayacak olan stratejinin üçüncü halkasını ise “siyaset” oluşturmaktadır.

Yeni medeniyet hareketini başarıya taşımının bir şartı da yeni siyaset biçimiyle ilgilidir. Yukarıda üzerinde durduğumuz yeni medeniyet anlayışının başarılı olması siyasette de bütün bu coğrafyayı esas alan bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Bu yaklaşım her seviyede toplumla bütünleşme yolunu açacak olan ‘kesintisiz demokrasi’ ve devletin toplumdaki, tarihten ve millî kimliğinden uzaklaşmasına yol açan antidemokratik yapıların tasfiye edilmesini gerçekleştirecektir.

4. Netice: Yeni Bir Dünya ve Türkiye için Büyük Buluşma

Buraya kadar söylediklerimizin siyasetçinin üstüne düşen kısmını, biz de kendi adımıza, partimiz adına üstlenmeye hazırız. Milliyetçi Hareket, bugün dünyanın ve Türkiye’nin içinde bulunduğu şartların, kendi coğrafyamızda yaşanan olayların ne Türklüğe ne Müslümanlığa ne de insanlığa yakışmayan olaylar olduğunun bilincindedir. Bu sebeple Milliyetçi Hareket, Türkiye merkezli yeni bir medeniyet, yeni bir dünya ve yeni bir toplum anlayışının siyasetteki temsilcisidir.

Milliyetçi Hareket Türkiye’nin millî varlığına ve tarihî misyonuna sahip çıkmanın adıdır. Bu misyon, batı medeniyetinin yarattığı ve son zamanlarda yeniden belirginleşen emperyalizm karşısında bütün mazlum milletlere, başta Avrasya olmak üzere kendi ayakları üzerinde başı dik yaşamayı mümkün kılacak kutsal bir görevdir.

Bunun başarılı olmasının şartı Türkiye’nin önünün açılmasından, çıkmaz sokaktan, teslimiyetçi ruh hâlimden kurtulmasından geçmektedir.

Bugün, Türkiye'nin AB ve ABD ile ilişkileri gerek demokratik gerekse medenî bir zeminde gelişmektedir.

Bilâkis, Türkiye içindeki etkin lobilerin ve teslimiyetçi medyanın bilinçli desteğinde tek yanlı mahkûmiyet psikolojisiyle ele alınmakta, onursuz ve hesapsız bir ilişki biçimi topluma çağdaşlık olarak empoze edilmektedir.

Bu hem insanlık hem de çağ dışı yaklaşımı değiştirmeye talip olmak, Türk devletinin ve milletin haklarına, çıkarlarına ve onuruna sahip çıkmak demektir.

Bugün Milliyetçi Hareket, siyasetten ekonomiye, kültürden dış politikaya kadar ülkemizin önünü kesen, Türkiye'yi her alanda AB'ye ve ABD'ye mahkûm eden köhnemiş ilişkilerin, nasıl değiştirilmesi gerektiğini bilen ve ona göre hazırlanmış olan bir harekettir.

Siyasette milletin hukukuna gölge düşüren, onu hiçe sayan yaklaşımları bir tarafa bırakarak, hem 'devletçi anlayışın' hem de 'sermaye'nin oligarşik müdahalesine fırsat veren yapıya son verecek köklü ve sağlıklı bir demokratikleşme siyaseti ancak milliyetçiliğin öncülüğünde başarılabilir bir iştir.

Çünkü milliyetçiler, milletin sahip olduğu müşterek değerlerin, Türk kültürünün devletin dayandığı meşru sosyal zemin olduğuna inanmaktadır. Devletin toplum üzerinde onun kültürel varlığı ve kimliğini değiştirmeye yönelik baskıcı, batıcı yaklaşımlarına, müdahaleci anlayışlara ancak milli-

yetçiler son verebilir. Çünkü, milliyetçiliğin dayandığı zemin, kaçınılmaz olarak demokrasiyi bütün boyutlarıyla gerçekleştirmeyi zorunlu kılar.

Bugün Türkiye'nin kalkınma hareketinin önünü açmak için önce Türkiye'yi tahakküm altına sokan, başta Gümrük Birliği olmak üzere, tek taraflı bağımlı hâle getiren, Türkiye'yi ekonomik abluka altına alan anlaşmaları sür'atle gözden geçirmek gerekmektedir.

Demokratikleşme siyaseti ile milletin değerleriyle bütünleşmeyi sağlayan milliyetçiler, Türkiye'nin üzerindeki baskı mekanizmalarını söküp atarak, tekelci ve dayatmacı unsurları ekonomik ve hukukî araçları kullanıp etkisiz kılarak, ülkenin ekonomik dinamiklerini yeniden harekete geçireceklerdir.

Başta küçük ve orta ölçekli işletmeler olmak üzere, Türkiye ekonomisini ileriye taşıyacak bütün unsurları kapsayan bir 'ekonomik ve sosyal gelişme konsepti' oluşturarak bunu 'hakkaniyetli bir rekabet zemininde piyasa dinamizmi ile buluşturmak' yeni kalkınma anlayışını harekete geçirecektir.

Milliyetçi Hareket, bütün bunları nasıl yapacaktır? Bunları yapmak için gerekli insan kaynağı, yetişmiş bilgi ve beyin gücü ülkemizde zaten bulunmaktadır. Bize düşen görev, bu gücü harekete geçirmek, bunun önündeki engelleri aşacak politikaları uygulamaktan geçmektedir. Türk milletin plânlı bir şekilde kaybettirilen "millî özgüvenini" yeniden kazanmasını sağlamaktan geçmektedir.

Kendi çıkarları için Türkiye'nin önüne engel koyanların, Türkiye'yi sistemli olarak dış merkez- lere bağımlı kılanların tasfiye edilmesiyle, onların sahip olduğu egemen konumlarının ortadan kalk- masıyla Türkiye'nin önü büyük ölçüde açılmış ola- caktır.

“ *Kendi çıkarları için Türkiye'nin önüne engel koyanların, Türkiye'yi sistemli olarak dış merkezlere bağımlı kılanların tasfiye edilmesiyle, onların sahip olduğu egemen konumlarının ortadan kalkmasıyla Türkiye'nin önü büyük ölçüde açılmış olacaktır.* ”

Türk girişimcisi, Türk işçisi ve çiftçisi, kendisini sömüren, ge- lişmesini engelleyen Türkiye'ye 20. yüzyılı kaybettiren mevcut zihniyet ve onun kuşatmasından kurtulduğu zaman büyük buluş- ma büyük yürüyüşe dönüşmüş olacaktır.

Bu yürüyüş, önce Türki- ye'yi kendisine güvenen, kendi gücüyle ayakta duran başı dik ve özgür insanların yaşadığı onurlu bir ülke hâline getirme yürüyüşü- dür. Bu yürüyüş, Avrasya pers- pektifi ile Balkanlar'dan Çin Sed- di'ne ulaşan coğrafyada yeni bir medeniyetle buluşmak için yeni ve onurlu bir dünya kurma yürü- yüşüdür. Bu yürüyüş, giderek acı- masızlaşan küreselleşmenin insa-

nî bir nitelik kazanmasını, milletler arası adalet ve dayanışmanın “küresel hegemonya”nın yerini al- masını hedefleyen bir yürüyüştür.

Daha düne kadar Türkiye'de milliyetçileri eleştirenlerin büyük bir çoğunluğu bugün benzer

endişeleri paylaşmaya başlamışlardır. Çünkü Türki- ye'nin önüne kurulan tuzaklar, konulan engeller, teslimiyetçi olmayan ruhunu ve vicdanını bu ülke- den başka yerlere taşımamış olan herkesi aynı endi- şe ve heyecanda buluşturmaktadır.

Bizim burada, özellikle bütün vatanseverlere, bütün milliyetçilere bir çağrımız vardır. Bugün şu veya bu düzeyde geride kalması gereken ihtilâfları bir tarafa bırakıp bir araya gelme zamanıdır. Çinde bulunduğumuz Türkiye ve dünya şartları bunu ge- rektirmektedir. Eğer bırakamıyorsanız, bu buluş- maya onları aklınızda tutarak katılın. Neyi düşün- yorsanız sizde kalsın, neyi arzu ediyorsanız sizinle gelsin, hangi farklı yaklaşımları benimsiyorsanız benimseyin, ama Türkiye'nin onurlu geleceği için, yeni bir dünya kurmak için bir araya gelin, büyük buluşmaya katılın.

Bu büyük buluşmaya herkesten önce bütün şahsî kavgalarını, kırgınlıklarını bir tarafa bırakarak milliyetçilerin koşması gerekmektedir. Bugün kü- çük farklılıkları büyütüp ayrılık zemini hâline getir- meye Türkiye'nin tahammülü yoktur. Önce milli- yetçiler büyük buluşmayı gerçekleştirmelidirler. Bir araya gelelim, Türkiye'nin harekete geçmesini sağlayalım. Bu ülkenin milliyetçileri, muhafazakâr- larıyla, vatanseverleriyle bütün Türkiye sevdalıları, “Türkiye” ortak paydasında buluşmalıdır. Giderek ağırlaşan ülke şartlarında, bu büyük buluşmaya kar- şı herhangi bir itirazın ve gerekçenin anlamı yoktur.

Türkiye'nin bugününe ve geleceğine sahip çıkmak 'büyük buluşmaya' katılmak demektir. Bu büyük buluşma, şüphesiz Türkiye karşısında 'Sevr' hülyaları kuranlar başta olmak üzere, bütün teslimiyetçilerin, Türkiye düşmanlarının, iş birlikçilerin korkusudur. Çünkü onlar sahip oldukları düzenlerinin çok sevdikleri statükolarının, batılı efendilerinin çıkarlarını sağlamak için Türkiye'ye kaybettirdikleri en az bir yüzyılın artık sonuna geldiğini, devam etmeyeceğini görmekte-dirler.

Milliyetçi Hareket yeni bir dünya için büyük buluşmayı gerçekleştirme kararlılığında-dır. Bugün bu yürüyüş başlamıştır. Türkiye'nin yeniden büyük ve lider bir ülke olmasını isteyenler yola çıkmış bulunuyorlar. Çağrımız Türkiye sevgisini kaybetmemiş herkesedir. Çağrımız, atalarının kutsal mirasına saygı duyan, gelecek nesillere onurlu bir Türkiye bırakmak isteyenleredir. Türkiye'nin birliğine ve geleceğine duyarlı bütün muhafazakâr, vatansever milliyetçi insanları, çalışanları, iş adamı ve sanayicileri çağrımız bütünüyle sizedir.